

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

**SPRAWOZDANIE Z MONITORINGU SIEDLISKA 91XX OLSY
(*CARICI ELONGATAE-ALNETUM*)**

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*), cała Polska, wprowadzenie

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*), cała Polska, wprowadzenie

INFORMACJE OGÓLNE

1. Kod i nazwa rodzaju

91XX Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*)

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dane siedlisko

Kontynentalny

3. Koordynatorzy główni: obecny i w poprzednich badaniach

2016-2018: Radosław Gawryś

2013-2014: Wojciech Mróz

4. Koordynatorzy krajowi: obecny i w poprzednich badaniach

2016-2018: Maciej Szczygielski

2013-2014: Paweł Pawlaczyk

5. Współpracownicy obecni i w poprzednim badaniu

2016-2018: Piotr Zabrocki, Wiktor Sławski

2013-2014: Marek Malicki

6. Eksperti lokalni obecni i w poprzednich badaniach

2016-2018: Daniel Kutera, Maciej Szczygielski, Mariusz Lewczuk, Michał Chudzicki, Piotr Zabrocki, Radosław Parkola, Tomasz Adamski, Tomasz Babiak, Tomasz Figarski, Tomasz Kowalczyk, Wiktor Sławski

2013-2014: Alojzy Przemyski, Anna Kęłowska, Jakub Kazimierski, Maciej Szczygielski, Paweł Pawlaczyk, Remigiusz Pielech, Tomasz Babiak, Urszula Biereźno

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*), cała Polska, wprowadzenie

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań:

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach		Uwagi
		2013-2014	2016-2018	
CON	4179 Radęcin	2013.09.23	2018.07.18	
CON	4189 Puszcza Romincka: Gołdap	27.07.2013	06.07.2018	
CON	4190 Puszcza Romincka: Budwiecie	2013-07-27	4.07.2018 r.	
CON	4218 Puszcza Kamieniecka: Szumin	10.08.2013	6.07.2018	
CON	4228 Puszcza Kamieniecka: Brzuza-Łosiewice	10.08.2013	6.07.2018	
CON	4231 Puszcza Kamieniecka: Szykarzyzna	2013-08-10	6.07.2018	
CON	4232 Puszcza Kamieniecka: Zagrodniki	2013-08-10	6.07.2018	
CON	4234 Puszcza Romincka: Żytkiejmy	2013-08-17	6.07.2018 r.	
CON	4237 Puszcza Romincka: Bludzie	2013-08-17	2018.07.06	
CON	4309 Puszcza Biała - Wiśniewo	16 sierpnia 2013	20 lipca 2018 r	
CON	4319 Orzechowo	30.08.2013	2018-07-09	Stanowisko proponowane do usunięcia
CON	4320 Zapadłe	30.08.2013	2018-07-31	Stanowisko proponowane do usunięcia
CON	4322 Puszcza Biała - Tuchlin	16 sierpnia 2013	20 lipca 2018 r.	
CON	4356 Puszcza Biała - Przyjmy	16 sierpnia 2013	20 lipca 2018 r	
CON	4358 Lasy Sobiborskie - Hańsk	25 sierpnia 2013	10 sierpnia 2018 r.	
CON	4366 Lasy Sobiborskie - Osowa	25 sierpnia 2013	10 sierpnia 2018 r.	
CON	4383 Lasy Sobiborskie - Brudzieniec	25 sierpnia 2013	10 sierpnia 2018 r.	
CON	4384 Lasy Sobiborskie - Sobibór	25 sierpnia 2013	10 sierpnia 2018 r.	
CON	4471 Puszcza Biała - Pułtusk	16 wrzesień 2013	20 lipca 2018 r.	
CON	4548 Balinka	07 sierpnia 2013 r.	5.07.2018	
CON	4559 Żyliny1	2013-08-07	2018.07.05	
CON	4560 Kozi Rynek	07 sierpnia 2013	2018.07.05	
CON	4561 Białobrzegi_Puszcza Augustowska	2013-08-06		Stanowisko usunięte
CON	4596 Grzędy1	06 sierpnia 2013 r.	03.07.2018 r.	
CON	4597 Grzędy2	06 sierpnia 2013 r.	2018.07.04	
CON	4598 Szorce	05 sierpnia 2013 r.	2018.07.04	
CON	4599 Łaskowiec	05 sierpnia 2013 r.	02.07.2018 r.	
CON	4762 Żyliny2	2013-08-07; 2013-10-05	5.07.2018 r.	
CON	4968 Karzcino	30.08.2013	2018-07-25	Stanowisko proponowane do usunięcia
CON	5091 Olszynka	30.08.2013	2018-07-31	
CON	5112 Puszcza Kampinoska - Sieraków 1	26.06.2013	26 lipca 2018 r.	
CON	5135 Puszcza Kampinoska - Krzywa Góra	22.08.2013	2 sierpnia 2018 r.	
CON	5164 Puszcza Kampinoska - Sieraków 2	29.06.2013		Stanowisko usunięte
CON	5165 Rezerwat Białe Ługi 1	22 lipiec 2013	12-07-2018	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*), cała Polska, wprowadzenie

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach		Uwagi
		2013-2014	2016-2018	
CON	5166 rezerwat Białe Ługi 2	czerwiec 2013	11-07-2018	
CON	5177 Puszcza Kampinoska - Grabina	06.08.2013	2 sierpnia 2018 r.	
CON	5179 Puszcza Kampinoska - Debły	09.07.2013 r.	26 lipca 2018 r.	
CON	5232 Kozłówek	30,09,2013	2018-08-13	Stanowisko proponowane do usunięcia
CON	5233 Oblężę	30,09,2013	2018-08-13	
CON	5234 Chorów	30,09,2013	2018-08-13	Stanowisko proponowane do usunięcia
CON	5235 Wieliń	28,09,2013	2018-08-13	
CON	5236 Barcino	28,09,2013	2018-08-13	Stanowisko proponowane do usunięcia
CON	5261 Rezerwat Białe Ługi 3	2013	11-07-2018	
CON	5286 Pagórki	3.09.2013	29.06.2018	
CON	5307 Przystawy	28,09,2013	24.07.2018	Stanowisko proponowane do usunięcia
CON	5308 Sławno	28,09,2013	24.07.2018	
CON	5310 Kępsko	13,10,2013	2018.07.18	
CON	5314 Puszcza Kampinoska - Na Miny	31.07.2013	26 lipca 2018 r	
CON	5319 Ogrodniki	3,09,2013	29.06.2018	
CON	5320 Przebyłowo	3,09,2013	29.06.2018	
CON	5321 Przybyłowo	3,09,2013	29.06.2018	
CON	5322 Rezerwat Białe Ługi 4	czerwiec 2013	12-07-2018	
CON	5323 Rezerwat Oleszno 1	lipiec 2013	06-08-2018	
CON	5324 Rezerwat Oleszno 2	lipiec 2013	06-08-2018	
CON	5325 Rezerwat Oleszno 3	lipiec 2013	06-08-2018	
CON	5326 Rezerwat Oleszno 4	lipiec 2013	06-08-2018	
CON	5411 Olszyny Niezgodzkie I	2013-08-06	10.07.2018 r.	
CON	5417 Olszyny Niezgodzkie II	2013-08-06	10.07.2018 r.	
CON	5422 Grabówka	2013-07-03	10.07.2018 r.	Stanowisko proponowane do usunięcia
CON	5442 Płynica na Wrzoścu	2013-10-15	24.07.2018	
CON	5443 Przełęg	2013-10-15	24.07.2018	
CON	5444 Łączno	2013-10-22	24.07.2018	
CON	5446 Bielice	2013-10-19	24.07.2018	
CON	5447 Misiółki	2013-10-19	24.07.2018	
CON	5448 Krosino	2013-10-20	25.07.2018	
CON	5449 Jezioro Dębno	2013-10-19	24.07.2018	
CON	6009 Kamienna 1		12.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6021 Błota Rakutowskie 1		06.07.2018	Stanowisko nowe
CON	6022 Błota Rakutowskie 2		06.07.2018	Stanowisko nowe
CON	6023 Błota Rakutowskie 3		06.07.2018	Stanowisko nowe
CON	6024 Radodzierz		30.06.2018	Stanowisko nowe
CON	6025 Jasieniec		30.06.2018	Stanowisko nowe

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*), cała Polska, wprowadzenie

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach		Uwagi
		2013-2014	2016-2018	
CON	6026 Maława		30.06.2018	Stanowisko nowe
CON	6027 Jata I		1.08.2018	Stanowisko nowe
CON	6028 Jata II		1.08.2018	Stanowisko nowe
CON	6029 Jata III		1.08.2018	Stanowisko nowe
CON	6030 Kikowo 1		23.07.2018	Stanowisko nowe
CON	6031 Kikowo 2		23.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6032 Kikowo 3		23.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6033 Zamorze Pniewskie 1		20.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6034 Zamorze Pniewskie 2		20.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6035 Zamorze Pniewskie 3		20.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6036 Jezioro Bukowieckie 1		16.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6039 Jezioro Bukowieckie 2		16.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6040 Jezioro Bukowieckie 3		16.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6041 Kamienna 2		12.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6042 Kamienna 3		12.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6043 Puszcza Pilicka - Tarnowska Wola		02-08-2018	Stanowisko nowe
CON	6044 Cerkiewnik 1		2018.07.11	Stanowisko nowe
CON	6045 Cerkiewnik 2		2018.07.14	Stanowisko nowe
CON	6046 Występ		2018.07.16	Stanowisko nowe
CON	6047 Puszcza Pilicka - Wielka Wola		02-08-2018	Stanowisko nowe
CON	6053 Puszcza Pilicka - Mała Wola		02-08-2018	Stanowisko nowe
CON	6054 Lasy Spalskie - Brzustów		03-08-2018	Stanowisko nowe
CON	6055 Popielno 2		17.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6056 Popielno 1		17.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6057 Karwie		16.07.2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6058 Lasy Spalskie - Spała		20 sierpnia 2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6059 Lasy Spalskie - Szczurek		20 sierpnia 2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6060 Lasy Włodawskie - Krasówka		9 sierpnia 2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6061 Lasy Włodawskie - Ochodża		9 sierpnia 2018 r.	Stanowisko nowe
CON	6062 Lasy Włodawskie - Kołacze		9 sierpnia 2018 r.	Stanowisko nowe

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*), cała Polska, wprowadzenie

8. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy (cykle np. 2009-2011), ile nowych, ile usuniętych oraz niemonitorowanych w danym etapie (w latach 2016-2019)

Tab. 1. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla siedliska Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony

Lata (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych obszarów w regionach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych i nieusuniętych	Uwagi
		ALP	CON	RAZEM				
2013-2014	2013		66	66		66		
2016-2018	2018		100	100	2	36		

Tab. 1A. Liczba obszarów przypadająca na poszczególne etapy badań dla siedliska Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony

Lata (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych obszarów w regionach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych i nieusuniętych	Uwagi
		ALP	CON	RAZEM				
2013-2014	2013		14	14		14		
2016-2018	2018		22	22		8		

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała.

Zmiany wprowadzone w metodyce monitoringu siedliska dotyczą:

- Wskaźników, tj. usunięto wskaźniki: (i) ekspansywne gatunki rodzime (apofity), (ii) gatunki dominujące, (iii) naturalne odnowienie drzewostanu, (iv) wiek drzewostanu; dodano natomiast następujące: (i) funkcja ekohydrologiczna w krajobrazie, (ii) mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne).
- Wskaźniki: „zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna” i „inne zniekształcenia” połączono w jeden pod nazwą „inne zniekształcenia, w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna”.
- Nazwę zmienił wskaźnik kardynalny „warunki hydrologiczne (odpowiednie uwodnienie)” na „warunki wodne”, oraz wskaźnik „obecność budowli hydrotechnicznych” na „obecność rowów odwadniających”.
- Za wskaźniki kardynalne uznano „warunki wodne”. Poprzednio były nimi również następujące wskaźniki: „gatunki dominujące” (obecnie nieoceniány), gatunki obce geograficznie w drzewostanie, inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie (obecnie oceniane jako zwykłe wskaźniki).

10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

W celu założenia nowych powierzchni monitoringowych korzystano z informacji o siedliskach leśnych znajdujących się w planach urządzenia lasów nadleśnictw oraz dostępnych opracowań fitosocjologicznych.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*), cała Polska, wprowadzenie

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia stanowisk

Aktualna wiedza o rozmieszczeniu siedliska w Polsce pozwala na stwierdzenie, że zarówno liczba jak i lokalizacja stanowisk monitoringowych jest wystarczająca do prawidłowej oceny stanu siedliska. Stanowiska monitoringowe obejmują różne postaci siedliska, zarówno dobrze zachowane jak i zniekształcone, położone na obszarach o różnym reżimie ochronnym – w parkach narodowych, rezerwatach przyrody, obszarach Natura 2000 oraz w lasach gospodarczych nie objętych formami ochrony. Ponadto biorąc pod uwagę rozmieszczenie dotychczasowych stanowisk monitoringowych, w kilku obszarach kraju uzupełniono pulę stanowisk zakładając 36 nowych powierzchni badawczych. Siedlisko reprezentowane jest tylko w kontynentalnym regionie biogeograficznym.

12. Informacja o liczbie działek prywatnych

Zdecydowana większość monitorowanych stanowisk założona była na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych lub parków narodowych, a tylko w jednym przypadku na gruntach Instytutu Polskiej Akademii Nauk.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 2 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Suma monitorowanych stanowisk				Razem
			FV	U1	U2	XX	
Powierzchnia siedliska		2013-2014	46	12	8		66
		2016-2018	72	18	10		100
	Martwe drewno	2013-2014	26	21	19		66
		2016-2018	40	36	24		100
	Wiek drzewostanu	2013-2014	33	25	8		66
	Naturalne odnowienie drzewostanu	2013-2014	37	29			66
	Warunki hydrologiczne (odpowiednie uwodnienie)	2013-2014	39	20	7		66
		2016-2018	62	24	14		100
	Charakterystyczna kombinacja florystyczna	2013-2014	54	12			66
		2016-2018	66	26	8		100
	Gatunki dominujące	2013-2014	52	13	1		66
	Obecność budowli hydrotechnicznych	2013-2014	44	13	8	1	66
		2016-2018	66	24	10		100
	Ekspansywne gatunki rodzime (apofity)	2013-2014	54	12			66
	Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	2013-2014	65	1			66
		2016-2018	100				100
	Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	2013-2014	62	4			66
	Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	2013-2014	59	6	1		66
		2016-2018	89	7	4		100
	Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	2013-2014	12	15		39	66
		2016-2018	2			98	100
	Inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie	2013-2014	57	9			66
		2016-2018	63	31	6		100
	Objawy zanieczyszczenia lub nadmiernej eutrofizacji wód	2013-2014	59	5	2		66
		2016-2018	92	5	3		100
	Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >30 cm grubości	2013-2014	21	11	34		66
		2016-2018	41	18	41		100
	Mikrosiedliska drzewne	2016-2018	41	31	28		100
	Funkcja ekohydrologiczna w krajobrazie	2016-2018	72	20	8		100
Specyficzna struktura i funkcje		2013-2014	20	28	18		66
		2016-2018	45	35	20		100

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Suma monitorowanych stanowisk				Razem
			FV	U1	U2	XX	
Perspektywy ochrony		2013-2014	40	24	1	1	66
		2016-2018	63	26	11		100
Ocena ogólna		2013-2014	16	26	24		66
		2016-2018	41	37	22		100

Wskaźniki kardynalne podkreślono

Tab. 2A1 Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony

Nazwa parametru	Liczba stanowisk ze zmianą						inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian	Suma stanowisk
	poprawa			pogorszenie					
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia siedliska	3	2	5	6	2	8		51	64
Specyficzna struktura i funkcje	16	2	18	8	2	10		36	64
Perspektywy ochrony	5		5	8	3	11	1	47	64
Ocena ogólna	16	3	19	8		8		37	64

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Tab. 2A2 Podsumowanie zmian ocen wskaźników łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony

Nazwa wskaźnika	Liczba stanowisk ze zmianą						inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian	Suma stanowisk
	poprawa			pogorszenie					
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZE M	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZE M			
Martwe drewno	12	4	16	8	1	9		39	64
Wiek drzewostanu									
Naturalne odnowienie drzewostanu									
Warunki hydrologiczne (odpowiednie uwodnienie)	10		10	9	4	13		41	64
Charakterystyczna kombinacja florystyczna	1		1	11	5	16		47	64
Gatunki dominujące									
Obecność budowli hydrotechnicznych	5	2	7	11	2	13	1	43	64
Ekspansywne gatunki rodzime (apofity)									
Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	1		1					63	64
Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna									
Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	3	1	4	2	2	4		56	64
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska							63	1	64
Inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie	1		1	13	2	15		48	64
Objawy zanieczyszczenia lub nadmiernej eutrofizacji wód	3	1	4	2	1	3		57	64
Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >30 cm grubości	11	4	15	2	3	5		44	64
Podsumowanie	31	10	37	36	12	36	63	64	64

Wskaźniki kardynalne podkreślono

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNETALNYM NA STANOWISKACH

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na stanowiskach

Charakterystyczna kombinacja florystyczna

Spośród 100 monitorowanych w roku 2018 stanowisk, większość, bo 66 stanowisk uzyskało ocenę FV, dalszych 26 ocenę U1, a 8 ocenę U2. Świadczy to o dość dobrym wykształceniu się runa na większości stanowisk i braku lub niewielkich jego zniekształceniach. Oczywiście w ramach wewnętrznego zróżnicowania siedliska, występuje także zróżnicowanie zarówno składu gatunkowego jak i frekwencji występowania poszczególnych gatunków, jednak na większości stanowisk jest ono typowe. Uwagę zwraca jednak silne zniekształcenie runa na 8 stanowiskach, wynikające m.in. z przesuszenia, występowania gatunków obcych oraz fitocenozy o charakterze zastępczym. Pewien niepokój budzą oceny wskaźnika na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie i możliwe było porównanie stanu siedliska po pięciu latach. Spośród nich na 47 stanowiskach nie odnotowano zmian, na jednym ocena wskaźnika uległa poprawie, a na 16 pogorszeniu (w tym na pięciu o dwa stopnie – z FV na U2). Częściowo wynika to jednak nie z faktycznego pogorszenia się stanu siedliska, ale z różnic metodycznych. Ogólnie zubożenie kombinacji florystycznej siedliska wynika zazwyczaj z przesuszenia i wkraczania gatunków nietypowych dla olsów, w tym nitrofilnych, a także z neofityzacji. Przy zachowaniu odpowiednich warunków hydrologicznych, siedlisko jest zwykle stabilne i odporne na działanie ewentualnych czynników mogących zakłócać jego stan. Brak jest zależności pomiędzy oceną wskaźnika a rozmieszczeniem stanowisk.

Gatunki obce w drzewostanie

Generalnie nie odnotowywano występowania gatunków obcych geograficznie w monitorowanych drzewostanach. Jedynie na stanowisku Żytkiejmy, w drzewostanie występuje olsza szara *Alnus incana*, jednakże gatunek ten może występować naturalnie w drzewostanach Puszczy Rominckiej, która stanowi enklawę występowania na niżu wielu gatunków górskich. Ponadto na stanowiskach Zamorze Pniewskie 1, 2 oraz 3 odnotowano pojedyncze okazy topoli kanadyjskiej *Populus x canadensis* występujące pojedynczo na brzegach wydzielenia oraz w wyżej położonych miejscach, generalnie poza transektami. Wszystkie stanowiska zostały pod względem tego wskaźnika ocenione jako FV.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnymInwazyjne gatunki obce w podszycie i runie

Spośród 100 monitorowanych w roku 2018 stanowisk, większość, bo 63 stanowiska, uzyskały ocenę FV, dalszych 31 ocenę U1, a 6 ocenę U2. Siedlisko olsów, z uwagi na swój specyficzny charakter i wysoki poziom uwilgotnienia, jest dość odporne na ekspansję gatunków obcych. Tylko niektóre z nich mogą się w takich warunkach z powodzeniem rozwijać. Sytuacja zmienia się jeśli na stan siedliska nakładają się inne zniekształcenia, w tym przesuszenie. Stwarza to możliwość ekspansji szerszego spektrum gatunków, które w normalnych warunkach nie miałyby możliwości wkraczania do olsów, lub jedynie na miejsca wyniesione (kępy). Najczęściej spotyka się w olsach uczepek amerykański *Bidens frondosa* (gatunek dobrze radzący sobie w miejscach podmokłych), niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora*, rzadziej czeremchę amerykańską *Padus serotina*, niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandulifera*, czy nawłóć późną *Solidago gigantea*. Oceny wskaźnika na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie i możliwe było porównanie stanu siedliska po pięciu latach, pokazują, że tylko w jednym przypadku stan uległ poprawie, natomiast w 15 pogorszeniu (w tym na dwóch o dwa stopnie). Na pozostałych stanowiskach ocena się nie zmieniła. Obrazuje to zarysowującą się negatywną tendencję w zakresie występowania gatunków obcych, za którą głównie odpowiedzialna jest ekspansja uczepek amerykańskiego. Na większości stanowisk gatunek nie wykazuje co prawda tendencji do dominacji, ale jego udział jest zauważalny i prawdopodobnie będzie się zwiększał. Brak jest zależności pomiędzy oceną wskaźnika a rozmieszczeniem stanowisk.

Warunki wodne

Wskaźnik kardynalny. Spośród 100 monitorowanych w roku 2018 stanowisk, 62 stanowiska uzyskały ocenę FV, dalszych 24 ocenę U1, a 14 ocenę U2. Warunki wodne w skali kraju, zwłaszcza w ostatnich latach, cechują się znacznymi wahaniami z roku na rok. Stąd też sytuacja hydrologiczna w danym roku w znaczący sposób wpływa na ocenę wskaźnika. Pogorszone oceny na dość licznych stanowiskach (zwłaszcza z oceną U2) wynikają właśnie z sytuacji hydrologicznej panującej w roku monitoringu (2018) na wielu obszarach kraju. Niejednokrotnie obserwowano płyty wyraźnie przesuszone, bez wody nawet w wierzchnich warstwach gleby, choć ogólna fizjonomia tych fitocenoz wskazywała na dobre lub bardzo dobre uwodnienie. Wyniki ocen należy więc traktować z ostrożnością. Być może zasadne byłoby wdrożenie ciągłego monitoringu warunków wodnych na wybranych płatach siedliska przy wykorzystaniu systemu piezometrów. Ocena bowiem dokonywana jednorazowo, raz na pięć lat, jest zdeterminowana warunkami hydrologicznymi (atmosferycznymi) panującymi w roku monitoringu i nie daje miarodajnej i pełnej odpowiedzi na pytanie o stan zachowania siedliska w świetle tego istotnego wskaźnika. Oceny wskaźnika na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie i możliwe było porównanie stanu siedliska po pięciu latach, pokazują, że na 10 stanowiskach stan uległ poprawie, natomiast na 13 – pogorszeniu (w tym na czterech o dwa stopnie). Bilans taki pokazuje niejednorodność warunków wodnych na różnych obszarach kraju.

Wskaźnik ten jest kluczowy dla zachowania właściwej struktury i funkcji siedliska, a jego pogorszenie (zarówno przesuszenie jak i nadmierne zalanie) pociąga za sobą cały szereg negatywnych następstw i przekształceń, w szczególności zmiany w składzie florystycznym, wkraczanie gatunków obcych czy wręcz zamieranie drzewostanów

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

i przekształcanie się olsów w zbiorowiska szuwarowe lub zakrzaczenia. Z drugiej strony olsy wykształcające się w obszarach o niezaburzonych warunkach wodnych, właściwych dla lokalnych uwarunkowań hydrologicznych, stanowią odporne i stabilne zbiorowiska o dużych zdolnościach buforowania zniekształceń. Jest to więc kluczowy wskaźnik dla tego zależnego od wody zbiorowiska leśnego. Brak jest zależności pomiędzy oceną wskaźnika a rozmieszczeniem stanowisk. Ocena wskaźnika nie jest zależna od położenia stanowiska w danym regionie a od uwarunkowań lokalnych.

Funkcja ekohydrologiczna w krajobrazie

Wskaźnik pozostaje w bezpośrednim związku z warunkami wodnymi, ponieważ od ich zachowania zależy utrzymanie funkcji ekohydrologicznej olsu w krajobrazie, w zakresie retencyjnym czy buforowym. Znaczne, a zwłaszcza ciągle i długotrwałe, pogorszenie warunków wodnych ogranicza hydrologiczne i przyrodnicze znaczenie płatów siedliska na danym obszarze. Tymczasem znaczenie to jest często kluczowe dla zachowania lokalnej różnorodności biologicznej oraz stabilności ekosystemów. Spośród 100 monitorowanych w roku 2018 stanowisk, 72 stanowiska uzyskały ocenę FV, dalszych 20 ocenę U1, a 8 ocenę U2. Pogorszone oceny wynikały głównie z funkcjonowanie rowów odwadniających, dróg przecinających płyty siedliska oraz przesuszenia niektórych płatów z wyraźnie zarysowanymi procesami murszenia torfu. W poprzednim cyklu monitoringowym wskaźnika nie oceniano. Brak jest zależności pomiędzy oceną wskaźnika a rozmieszczeniem stanowisk. Ocena wskaźnika nie jest zależna od położenia stanowiska w danym regionie a od uwarunkowań lokalnych.

Obecność rowów odwadniających

Wskaźnik wiąże się z dwoma poprzednimi wskaźnikami charakteryzującymi warunki hydrologiczne siedlisk olsowych. Obecność rowów melioracyjnych jest najczęstszą przyczyną pogorszenia funkcji ekohydrologicznej siedliska w krajobrazie. Spośród 100 monitorowanych w roku 2018 stanowisk, 66 stanowisk uzyskało ocenę FV, dalszych 24 ocenę U1, a 10 ocenę U2. Oceny wskaźnika na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie i możliwe było porównanie stanu siedliska po pięciu latach, pokazują, że na siedmiu stanowiskach ocena uległa poprawie (w tym na dwóch o dwa stopnie), natomiast na 13 pogorszeniu (w tym na dwóch o dwa stopnie). W poprzednim cyklu monitoringowym wskaźnik oceniano pod nazwą „obecność budowli hydrotechnicznych”. W 2018 roku nie raportowano powstania nowych rowów. Natomiast miało miejsce nałożenie się na siebie negatywnych czynników – „suchego” roku hydrologicznego oraz obecności wcześniejszych budowli odwadniających. Stan ten uwypuklił ich negatywny wpływ na niektórych obszarach. Brak jest zależności pomiędzy oceną wskaźnika a rozmieszczeniem stanowisk. Ocena wskaźnika nie jest zależna od położenia stanowiska w danym regionie a od uwarunkowań lokalnych.

Objawy zanieczyszczenia lub nadmiernej eutrofizacji wód

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Wskaźnik ten wiąże się również z warunkami wodnymi, tym razem w ich aspekcie jakościowym. Oceniane jest to jednak tylko wizualnie i pośrednio, np. na podstawie obecności i rozwoju określonych gatunków roślin. Wskaźnik ma charakter pomocniczy. Spośród 100 monitorowanych w roku 2018 stanowisk, 92 stanowiska uzyskały ocenę FV, dalszych pięć ocenę U1, a trzy ocenę U2. Oceny wskaźnika na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie i możliwe było porównanie stanu siedliska po pięciu latach, pokazują, że na czterech stanowiskach ocena uległa poprawie, natomiast na trzech pogorszeniu. Ogólnie ocenę należy uznać za korzystną, a nieliczne przypadki pogorszonej oceny wynikają głównie z nadmiernego rozwoju rzęsy drobnej *Lemna minor* lub gatunków nitrofilnych. Brak jest zależności pomiędzy oceną wskaźnika a rozmieszczeniem stanowisk. Ocena wskaźnika nie jest zależna od położenia stanowiska w danym regionie a od uwarunkowań lokalnych.

Martwe drewno (łączne zasoby)

Jest to bardzo ważny wskaźnik, charakteryzujący stopień naturalności ekosystemu leśnego oraz jego wartość ekologiczną. Spośród 100 monitorowanych w roku 2018 stanowisk, 40 stanowiska uzyskały ocenę FV, dalszych 36 ocenę U1, a 24 ocenę U2. Pokazuje to, że zasoby martwego drewna w olsach są stosunkowo nieduże, a stan monitorowanych płatów jest generalnie niewłaściwy. Tendencję w rozwoju wskaźnika wskazują jego oceny na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie i możliwe było porównanie stanu siedliska po pięciu latach, które pokazują, że na 16 stanowiskach ocena uległa poprawie, natomiast na 9 – pogorszeniu. Ocena wskaźnika powinna jednak uwzględniać naturalne możliwości ekosystemu w zakresie „dostaw” martwego drewna, w szczególności jego wiek i fazę rozwojową, a także status ochronny. W wielu przypadkach, choć monitorowane płaty funkcjonowały w warunkach wysokiego reżimu ochronnego i/lub martwe drewno nie było od lat usuwane (Przybyłowo, Grzędy 1), to jego łączne zasoby naturalnie nie osiągały poziomu, który kwalifikowałby do wysokiej oceny. Wówczas stan taki uznawano za naturalny i właściwy siedlisku, a ocenę ekspercko podnoszono. Wydaje się zatem, że zasadne byłoby stworzenie algorytmu uwzględniającego różne zmienne charakteryzujące siedlisko, co w lepszym stopniu pozwalałoby na dokonanie rzetelnej oceny, niż posługiwanie się określonymi, arbitralnie narzuconymi wartościami progowymi. Brak jest zależności pomiędzy oceną wskaźnika a rozmieszczeniem stanowisk na terenie kraju.

Martwe drewno wielkowymiarowe

Wskaźnik pozostaje w bezpośrednim związku w wyżej opisanym dotyczącym łącznych zasobów martwego drewna w płatach siedlisk. W tym przypadku zwraca się uwagę na martwe drzewa o dużych rozmiarach, których wartość ekologiczna jest największa. Spośród 100 monitorowanych w roku 2018 stanowisk, 41 stanowisk uzyskało ocenę FV, dalszych 18 ocenę U1, a 41 ocenę U2. Pokazuje to, że generalnie zasoby martwego drewna wielkowymiarowego na wielu powierzchniach są bardzo niskie. Ocena ta wynika jednak w dużej mierze z omówionych wyżej naturalnych cech monitorowanych siedlisk, których część nie dorasta do progowych wymiarów lub procesy zamierania drzew nie są jeszcze zaawansowane. Ponadto oceny na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie i możliwe było porównanie stanu siedliska

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

po pięciu latach pokazują, że na 15 stanowiskach ocena uległa poprawie, natomiast na 5 pogorszeniu. Ocena wskaźnika nie wykazuje związku z rozmieszczeniem stanowisk na terenie kraju. Lepiej oceniane były stanowiska położone w obiektach podlegających ochronie biernej od dłuższego czasu.

Mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne)

Wskaźnik należy oceniać w powiązaniu ze wskaźnikami dotyczącymi martwego drewna, gdyż również charakteryzuje naturalność monitorowanych płatów siedlisk olsów. Obecność na drzewach różnorodnych struktur jest istotna dla różnorodności biologicznej lasów. Spośród 100 monitorowanych w roku 2018 stanowisk, 41 stanowisk uzyskały ocenę FV, dalszych 31 ocenę U1, a 28 ocenę U2. Okazuje się więc, że ocena względem tego wskaźnika jest stosunkowo niska. Po części wynika to jednak z uwarunkowań omówionych przy wskaźnikach dotyczących martwego drewna – tzn. określonej fazy rozwojowej części drzewostanów i będącej jej konsekwencją możliwości pojawiania się przynajmniej części z odnotowywanych mikrosiedlisk. Pewien problem może również stanowić sama możliwość dostrzeżenia części z nich, np. dziupli, zwłaszcza w trudnym, podmokłym terenie. W poprzednim cyklu monitoringowym wskaźnika nie oceniano. Ocena wskaźnika nie wykazuje związku z rozmieszczeniem stanowisk na terenie kraju. Lepiej oceniane były stanowiska położone w obiektach podlegających ochronie biernej od dłuższego czasu.

Inne zniekształcenia, w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna

Wskaźnik obejmuje zbiorczo wszelkie inne zniekształcenia, które mogą oddziaływać na stan siedliska, w tym związane w szczególności z prowadzeniem gospodarki leśnej. Spośród 100 monitorowanych w roku 2018 stanowisk, 89 stanowisk uzyskało ocenę FV, dalszych 7 ocenę U1, a 4 ocenę U2. Oceny wskaźnika na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie i możliwe było porównanie stanu siedliska po pięciu latach, pokazują, że na czterech stanowiskach stan uległ poprawie i na takiej samej liczbie – pogorszeniu. Nieliczne przypadki obniżenia oceny wynikają z odnotowanych śladów pozyskania drewna, w tym jego zrywki. Pokazuje to, jak wrażliwe na mechaniczne zakłócenia są siedliska olsowe i jak ważne jest ich zagospodarowanie w sposób w jak najmniejszym stopniu zniekształcający mikrorelief powierzchni. Ogólnie jednak ocena wskaźnika wypada korzystnie. Siedliska olsowe, również z uwagi na swoją niedostępność, to obszary stosunkowo mało intensywnie użytkowane lub wręcz pozostawione bez użytkowania. Ocena wskaźnika nie wykazuje związku z rozmieszczeniem stanowisk na terenie kraju.

Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane).

Z uwagi na brak odpowiednich danych, wskaźnika nie oceniano.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Z uwagi na zmiany w metodyce, nie opisuje się wskaźników, z których oceny w bieżącym cyklu monitoringowym zrezygnowano: (i) ekspansywne gatunki rodzime (apofity), (ii) gatunki dominujące, (iii) naturalne odnowienie drzewostanu, (iv) wiek drzewostanu.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na stanowiskach

Oddziaływania odnotowywane na monitorowanych stanowiskach, zarówno w roku 2013 jak i w roku 2018, pochodziły z następujących głównych kategorii oddziaływań:

- B leśnictwo
- D transport i sieci komunikacyjne
- E urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe
- F użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo
- G ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka
- I inne problematyczne zaborcze gatunki i geny
- J modyfikacje systemu naturalnego
- K biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)
- M zmiana klimatu

Oddziaływania, które odnotowano tylko w 2018 były następujące:

- B02.01 odnawianie lasu po wycince (nasadzenia) – 2 stanowiska,
- B02.05 nieintensywna produkcja drewna (pozostawienie martwych/starych drzew) – 4 stan.,
- G04.01 poligony – 3 stan.,
- I02 problematyczne gatunki rodzime – 2 stan.,
- J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – 11 stan.,
- K01.03 wyschnięcie – 1 stan.,
- K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – 2 stan.,
- K04.05 szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzyne łowną) – 1 stan.,

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

- M01.02 susze i zmniejszenie opadów – 5 stan.,
- M02.01 przesunięcie i zmiana siedlisk – 1 stan.

Z kolei następujących oddziaływań, które były identyfikowane w 2013 r., obecnie nie odnotowano:

- D04.03 korytarze powietrzne – 3 stanowiska w 2013 r.,
- K01.05 salinizacja – 1 stan.,
- M01.03 powódzie i zwiększenie opadów – 1 stan.

Ogólnie najczęściej obserwowanymi oddziaływaniami były:

- B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew – 30 stanowisk,
- I01 nierodzone gatunki zaborcze – 12 stan.,
- J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – 11 stan.

Taka struktura oddziaływań dobrze obrazuje charakter głównych czynników, jakie obecnie oddziałują na siedlisko olsów. Są to zmiany warunków hydrologicznych, wkraczanie gatunków inwazyjnych, a także niedostatek martwego drewna.

Z kolei analizy oddziaływań na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie, pokazują dość stabilną sytuację w zakresie kształtowania się oddziaływań na siedlisko olsów, z tendencją do poprawy. Spośród powyższych, na 17 stanowiskach nie odnotowano zagrożeń i nacisków. Ocena w zakresie najczęściej odnotowywanego w obu cyklach oddziaływania (B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew) na 14 stanowiskach uległa poprawie, natomiast na 10 pogorszeniu.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na stanowiskach

W roku 2018 najczęściej obserwowanym zagrożeniem było B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew – 29 stanowisk (29% liczby stanowisk), które w 2013 r. zostało odnotowane na 18 stanowiskach (27% liczby stanowisk). Zagrożenie to jest więc dość stabilne i regularnie odnotowywane. Obecnie najczęściej występowało z umiarkowaną (B) lub niską (C) intensywnością. Pozostałe częściej odnotowywane obecnie zagrożenia to: I01 nierodzone gatunki zaborcze – 12 stanowisk, głównie o niewielkiej intensywności oraz J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - 11 stanowisk, gdzie przeważała z kolei wysoka intensywność (na siedmiu

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

stanowiskach). Uzupełnieniem dla ostatniego z wymienionych zagrożeń są J02 spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych, odnotowane obecnie na 6 stanowiskach (a w 2013 r. – na 7). Na powyższe nakłada się – zidentyfikowane aktualnie na pięciu stanowiska – zagrożenie M01.02 susze i zmniejszenie opadów. Dość dobrze identyfikuje to najistotniejsze obecnie zagrożenie dla siedliska olsów – zależnego od odpowiednich warunków hydrologicznych.

II.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNTALNYM - NA STANOWISKACH**1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na stanowiskach**

W 2013 r. 46 stanowisk otrzymało ocenę FV, 12 stanowisk U1, a 8 U2 (odpowiednio, 70%, 18% i 12%). W 2018 r. wyniki (na większej liczbie – 100 stanowisk) były następujące: FV - 72, U1 – 18, U2 – 10 (odpowiednio, 72%, 18% i 10%). Struktura ocen jest więc bardzo stabilna, co świadczy o względnej stabilności siedliska i braku zagrożeń fragmentacją. Oceny parametru na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie, pokazują, że na pięciu stanowiskach stan uległ poprawie (w tym na dwóch o dwa stopnie), a na ośmiu stanowiskach – pogorszeniu (w tym na dwóch o dwa stopnie). Stosunkowo niewielka powierzchnia części płatów siedliska wynika z naturalnej sytuacji siedliskowej, hydrologicznej i topograficznej, która warunkuje możliwości wykształcania się siedliska olsów w ściśle określonych warunkach. Należy także podkreślić, że ocena tego parametru jest mocno subiektywna. Stąd też mogły zaistnieć różnice w porównaniu z oceną dokonaną przez innych obserwatorów przed pięć laty. Najślabiej oceniano stanowiska położone w północnej części kraju.

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na stanowiskach

W 2013 r. 20 stanowisk otrzymało ocenę FV, 28 – U1, a 18 – U2 (odpowiednio, 30%, 43% i 27%). W 2018 r. wyniki (na większej liczbie – 100 stanowisk) były następujące: FV - 45, U1 – 35, U2 – 20 (odpowiednio, 45%, 35% i 20%). Pokazuje to zauważalną poprawę w zakresie oceny parametru. Potwierdzają to jego oceny na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie, a które pokazują, że na 18 stanowiskach stan uległ poprawie (w tym na dwóch o dwa stopnie), a na 10 stanowiskach – pogorszeniu (w tym na dwóch o dwa stopnie). Specyficzna struktura i funkcje to kluczowy parametr agregujący główne wskaźniki, którego ocena zależna jest zwłaszcza od oceny wskaźnika kardynalnego („warunki wodne”) – nie może być wyższa od oceny tego wskaźnika. Stąd też jego ocena determinuje ocenę parametru. Ogólnie jednak ocenę parametru „struktura i funkcje” należy ocenić jako zadowalającą, przy czym odzwierciedla ona główne zagrożenia dla siedliska, które mogą stać na przeszkodzie w jego zachowaniu. Kluczowym elementem są tu warunki wodne, których pogorszenie pociąga za sobą cały szereg następstw obniżających jakość siedliska i możliwość spełniania przez nie rozlicznych funkcji – biocenotycznych, ekosystemowych i krajobrazowych. Ocena parametru nie wykazuje związku z rozmieszczeniem stanowisk na terenie kraju.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na stanowiskach

Ocena parametru jest konsekwencją dokonanych wcześniej ocen parametrów „powierzchnia siedliska” oraz „struktura i funkcje”, a także składających się na nie wskaźników. W 2013 r. 40 stanowisk otrzymało ocenę FV, 24 – U1, a jedno – U2 (odpowiednio około, 62%, 37% i 1%). Ponadto na jednym stanowisku odstąpiono od oceny – XX. W 2018 r. wyniki (na większej liczbie – 100 stanowisk) były następujące: FV - 63, U1 – 26, U2 – 11 (odpowiednio, 63%, 26% i 11%). Pewien niepokój może budzić ocena na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie, które pokazują, że na pięciu stanowiskach stan uległ poprawie, a na 11 stanowiskach – pogorszeniu (w tym na trzech o dwa stopnie). Wynika to z odnotowanych zagrożeń dla siedliska, w szczególności pogorszenia warunków hydrologicznych na niektórych powierzchniach, wkraczania gatunków obcych mogących zmieniać charakter fitocenozy, a także z braku dostosowania gospodarki leśnej do specyficznych wymagań siedliska (zaleca się wprowadzenie odpowiednich regulacji, w szczególności dotyczących gospodarowania martwym drewnem w siedliskach bagiennych, ponieważ ten wskaźnik na wielu powierzchniach wymaga poprawy). Najbardziej oceniano stanowiska położone w północnej części kraju. Ocena parametru nie wykazuje związku z rozmieszczeniem stanowisk na terenie kraju.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Ocena ogólna stanu siedliska agreguje wszystkie cząstkowe oceny odnoszące się do poszczególnych wskaźników i parametrów. W 2013 r. 16 stanowisk otrzymało ocenę FV, 26 – U1, a 24 – U2 (odpowiednio, 24%, 40% i 36%). W 2018 r. wyniki (na większej liczbie – 100 stanowisk) były następujące: FV - 41, U1 – 37, U2 – 22 (odpowiednio, 41%, 37% i 22%). Pokazuje to lepszą strukturę w zakresie rozkładu ocen siedliska, co potwierdza ocena na 64 stanowiskach, na których w 2018 roku wykonano badania powtórnie i możliwe było porównanie stanu siedliska po pięciu latach, które pokazują, że na 19 stanowiskach stan uległ poprawie (w tym na trzech o dwa stopnie), a na 8 stanowiskach – pogorszeniu. O pogorszonych ocenach na części stanowisk decydował przede wszystkim parametr „specyficzna struktura i funkcje”, który ujmował wskaźnik kardynalny, omówiony uprzednio. Ogólnie ocenę stanu siedliska olsów 91XX można uznać za zadowalającą, z tendencją do poprawy, o ile uda się stopniowo wyeliminować zidentyfikowane główne zagrożenia.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

II.B. POZOSTAŁE TABELY NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 3 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla siedliska Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony (P1 – Powierzchnia, P2 – Specyficzna struktura i funkcje, P3 – Perspektywy ochrony, P4 – Stan ochrony (ocena ogólna))

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
1.	PLC140001	Puszcza Kampinoska	mazowieckie Kotlina Warszawska	5112	Puszcza Kampinoska - Sieraków 1	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
2.	PLC140001	Puszcza Kampinoska	mazowieckie Kotlina Warszawska	5135	Puszcza Kampinoska - Krzywa Góra	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 FV	FV FV	U1 FV
3.	PLC140001	Puszcza Kampinoska	mazowieckie Kotlina Warszawska	5164	Puszcza Kampinoska - Sieraków 2	2013-2014	FV	FV	FV	FV
4.	PLC140001	Puszcza Kampinoska	mazowieckie Kotlina Warszawska	5177	Puszcza Kampinoska - Grabina	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
5.	PLC140001	Puszcza Kampinoska	mazowieckie Kotlina Warszawska	5179	Puszcza Kampinoska - Debły	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
6.	PLC140001	Puszcza Kampinoska	mazowieckie Kotlina Warszawska	5314	Puszcza Kampinoska - Na Miny	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV U1	FV FV	FV U1
7.	PLH020041	Ostoja nad Baryczą	dolnośląskie Kotlina Żmigrodzka	5411	Olszyny Niezgodzkie I	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U2	U1 U1	U2 U2
8.	PLH020041	Ostoja nad Baryczą	dolnośląskie Kotlina Żmigrodzka	5417	Olszyny Niezgodzkie II	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U2	U1 U1	U2 U2
9.	PLH020041	Ostoja nad Baryczą	dolnośląskie Kotlina Żmigrodzka	5422	Grabówka	2013-2014 2016-2018	FV U1	FV U2	U1 U1	U1 U2
10.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4358	Lasy Sobiborskie - Hańsk	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
11.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4366	Lasy Sobiborskie - Osowa	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
12.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko- Włodawskie	4383	Lasy Sobiborskie - Brudzieniec	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
13.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko- Włodawskie	4384	Lasy Sobiborskie - Sobibór	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 FV	FV FV	U1 FV
14.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	4548	Balinka	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U2 U1	U1 U1	U2 U1
15.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	4559	Żyliny1	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U2 U2	U1 U1	U2 U2
16.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	4560	Kozi_Rynek	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
17.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	4762	Żyliny2	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U2 U1	U1 U1	U2 U1
18.	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie Kotlina Biebrzańska	4596	Grzędy1	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U1	FV FV	U2 U1
19.	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie Kotlina Biebrzańska	4597	Grzędy2	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 FV	FV FV	U2 FV
20.	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie Kotlina Biebrzańska	4598	Szorce	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U1	FV FV	U2 U1
21.	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie Kotlina Biebrzańska	4599	Laskowiec	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
22.	PLH220100	Klify Poddębskie	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4319	Orzechowo	2013-2014 2016-2018	U1 FV	U1 U1	U1 FV	U1 U1
23.	PLH220100	Klify Poddębskie	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4320	Zapadłe	2013-2014 2016-2018	U1 U2	U1 U2	U1 U2	U1 U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
24.	PLH260004	Ostoja Przedborska	świętokrzyskie Wzgórza Łopuszańskie	5323	Rezerwat Oleszno 1	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
25.	PLH260004	Ostoja Przedborska	świętokrzyskie Wzgórza Łopuszańskie	5324	Rezerwat Oleszno 2	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
26.	PLH260004	Ostoja Przedborska	świętokrzyskie Wzgórza Łopuszańskie	5325	Rezerwat Oleszno 3	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
27.	PLH260004	Ostoja Przedborska	świętokrzyskie Wzgórza Łopuszańskie	5326	Rezerwat Oleszno 4	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
28.	PLH260040	Lasy Cisowsko-Orłowińskie	świętokrzyskie Pogórze Szydłowskie	5165	Rezerwat Białe Ługi 1	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 FV	FV FV	U1 FV
29.	PLH260040	Lasy Cisowsko-Orłowińskie	świętokrzyskie Pogórze Szydłowskie	5166	rezerwat Białe Ługi 2	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 FV	FV FV	U1 FV
30.	PLH260040	Lasy Cisowsko-Orłowińskie	świętokrzyskie Pogórze Szydłowskie	5261	Rezerwat Białe Ługi 3	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 FV	FV FV	U1 FV
31.	PLH260040	Lasy Cisowsko-Orłowińskie	świętokrzyskie Pogórze Szydłowskie	5322	Rezerwat Białe Ługi 4	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 FV	FV FV	U1 FV
32.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4189	Puszcza Romincka: Goldap	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
33.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4190	Puszcza Romincka: Budwiecie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	FV FV	U1 U1
34.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	4234	Puszcza Romincka: Żytkiejmy	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U2	U1 U1	U2 U2
35.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4237	Puszcza Romincka: Bludzie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	FV FV	U1 U1
36.	PLH280029	Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej	warmińsko-mazurskie Wysoczyzna Elbląska	5286	Pagórki	2013-2014	U2	U1	FV	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
							2016-2018	FV	U1	FV
37.	PLH280029	Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej	warmińsko-mazurskie Wysoczyzna Elbląska	5320	Przebyłowo	2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
38.	PLH280029	Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej	warmińsko-mazurskie Wysoczyzna Elbląska	5321	Przybyłowo	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
39.	PLH320003	Dolina Grabowej	zachodniopomorskie Wysoczyzna Polanowska	5235	Wielień	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
40.	PLH320007	Dorzecze Parsęty	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5307	Przystawy	2013-2014	U2	U1	U1	U2
						2016-2018	U2	U1	U2	U2
41.	PLH320007	Dorzecze Parsęty	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5308	Sławno	2013-2014	U2	U1	U1	U2
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
42.	PLH320039	Jeziora Czaplneckie	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5446	Bielice	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
43.	PLH320039	Jeziora Czaplneckie	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5449	Jeziro Dębno	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	U1	FV	U1	U1
44.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Drawska	4179	Radęcin	2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
45.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Drawska	5310	Kępsko	2013-2014	FV	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
46.	PLH320048	Diabelskie Pustacie	zachodniopomorskie Pojezierze Szczecińskie	5442	Płytnica na Wrzoścę	2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
47.	PLH320048	Diabelskie Pustacie	zachodniopomorskie Pojezierze Szczecińskie	5443	Przełęg	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
48.			mazowieckie Dolina Dolnego Bugu	4218	Puszcza Kamieniecka: Szumin	2013-2014	U1	U2	U1	U2
						2016-2018	U1	U2	U1	U2
49.			mazowieckie Równina Wołomińska	4228	Puszcza Kamieniecka: Brzuza-Łosiewice	2013-2014	FV	U1	U1	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
							2016-2018	FV	U1	U1
50.		mazowieckie Równina Wołomińska	4231	Puszcza Kamieniecka: Szykarzyzna	2013-2014	FV	U1	U1	U1	
					2016-2018	U1	FV	U1	U1	
51.		mazowieckie Równina Wołomińska	4232	Puszcza Kamieniecka: Zagrodniki	2013-2014	FV	U2	U1	U2	
					2016-2018	FV	U1	U1	U1	
52.		mazowieckie Międzyrzecze Łomżyńskie	4309	Puszcza Biała - Wiśniewo	2013-2014	FV	U1	FV	U1	
					2016-2018	U1	U1	FV	U1	
53.		mazowieckie Międzyrzecze Łomżyńskie	4322	Puszcza Biała - Tuchlin	2013-2014	FV	U1	FV	U1	
					2016-2018	FV	U1	FV	U1	
54.		mazowieckie Międzyrzecze Łomżyńskie	4356	Puszcza Biała - Przyjmy	2013-2014	U1	U2	U1	U2	
					2016-2018	U1	U2	U1	U2	
55.		mazowieckie Dolina Dolnej Narwi	4471	Puszcza Biała - Pułtusk	2013-2014	U2	U2	XX	U2	
					2016-2018	U2	U2	U1	U2	
56.		podlaskie Równina Augustowska	4561	Białobrzegi_Puszcza Augustowska	2013-2014	U1	U2	U2	U2	
57.		pomorskie Wysoczyzna Damnicka	4968	Karzcino	2013-2014	U2	U1	U1	U2	
					2016-2018	U2	U2	U2	U2	
58.		pomorskie Równina Sławieńska	5091	Olszynka	2013-2014	U1	FV	U1	U1	
					2016-2018	FV	U1	U2	U2	
59.		pomorskie Równina Sławieńska	5232	Kozłówek	2013-2014	FV	U2	FV	U2	
					2016-2018	U2	U2	U2	U2	
60.		pomorskie Równina Sławieńska	5233	Obłęż	2013-2014	FV	FV	U1	U1	
					2016-2018	FV	FV	FV	FV	
61.		pomorskie Wysoczyzna Polanowska	5234	Chorów	2013-2014	U2	U2	U1	U2	
					2016-2018	U2	U2	U2	U2	
62.		pomorskie Wysoczyzna Polanowska	5236	Barcino	2013-2014	U2	FV	U1	U2	
					2016-2018	U2	U2	U2	U2	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
63.			warmińsko-mazurskie Wysoczyzna Elbląska	5319	Ogrodniki	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U2	U1 U2	U2 U2
64.			zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5444	Łącznie	2013-2014 2016-2018	FV U1	U1 U2	FV U2	U1 U2
65.			zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5447	Misiołki	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 FV	FV FV	U2 FV
66.			zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5448	Krosino	2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U1	FV FV	U2 U1
					FV	2013-2014 2016-2018	46 72	20 45	40 63	16 41
					U1	2013-2014 2016-2018	12 18	28 35	24 26	26 37
					U2	2013-2014 2016-2018	8 10	18 20	1 11	24 22
					XX	2013-2014			1	
					Razem	2013-2014 2016-2018	66 64	66 64	66 64	66 64

Kolorem ciemnozielonym oznaczono poprawę oceny parametru o 2 stopnie, zielonym poprawę oceny o 1 stopień, pomarańczowym pogorszenie oceny o 1 stopień, brązowym pogorszenie o 2 stopnie, szarym zmianę z oceny XX.

Dwa stanowiska: „Puszcza Kampinowska - Sieraków 2” oraz „Białobrzegi_Puszcza Augustowska” zostały wyłączone z monitoringu w bieżącym roku.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
			2016-2018	2																
G02.09	obserwowanie przyrody		2013-2014	2																
			2016-2018	2																
G04.01	Poligony		2016-2018	3																
I01	nierodzące gatunki zaborcze		2013-2014	1																
			2016-2018	12																
I02	problematiczne gatunki rodzime		2016-2018	2																
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych		2013-2014	7																
			2016-2018	6																
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie		2016-2018	11																
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych		2013-2014	3																
			2016-2018	5																
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie		2013-2014	4																
			2016-2018	1																
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych		2013-2014	3																
			2016-2018	1																
K01.03	Wyschnięcie		2016-2018	1																
K01.04	Zatopienie		2013-2014	5																
			2016-2018	3																
K01.05	Salinizacja		2013-2014	1																
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja		2013-2014	2																
			2016-2018	4																
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		2016-2018	2																
K03.01	konkurencja		2013-2014	2																
			2016-2018	1																
K04.01			2013-2014	2																
			2016-2018	1																
K04.05	szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)		2016-2018	1																
M01.02	susze i zmniejszenie opadów		2016-2018	5																
M01.03	powódzie i zwiększenie opadów		2013-2014	1																
M02.01	przesunięcie i zmiana siedlisk		2016-2018	1																
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk		2013-2014	12																
			2016-2018	1																

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X				
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	
X	Brak zagrożeń i nacisków		2013-2014	1																	
			2016-2018	26																	
Razem			2013-2014	66	3	1			2	2	2		12	33	19		1				13
			2016-2018	100	5	1			1	2	18	31	44	1							27

 Tab. 4A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
B	leśnictwo		5	2	4	4
B02	gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji		1		1	
B02.01	odnawianie lasu po wycince (nasadzenia)		2		1	1
B02.01.01	odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime)		2	1		3
B02.02	wycinka lasu		5	4	2	1
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew		17	3	14	10
B02.05	nieintensywna produkcja drewna (pozostawienie martwych / starych drzew)		3		2	1
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew		1	1		
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej		1	1		
D01	drogi, ścieżki i drogi kolejowe		2	2		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe		1	1		
D01.02	drogi, autostrady		2	2	3	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV		1	1		
D04.03	korytarze powietrzne				2	
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe		2	2	1	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych		2		2	
F01.01	intensywna hodowla ryb, intensyfikacja		2	2		
G02.09	obserwowanie przyrody		2	1	1	1
I01	nierodzące gatunki zaborcze		6			6
I02	problematyczne gatunki rodzime		1			1
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych		5	2	5	1
J02.01	Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie		4			4
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych		4	1	2	2
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie		1	1	3	
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych		1		3	
K01.03	Wyschnięcie		1			1
K01.04	Zatopienie		2	2	3	
K01.05	Salinizacja					1
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja		4		2	3
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		1			1
K03.01	konkurencja		1	1	1	
K04.01	konkurencja		1		2	
K04.05	szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)		1			1
M01.03	powódzie i zwiększenie opadów				1	
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk		1	11		1
X	Brak zagrożeń i nacisków		17	17		
Razem			64	44	37	34

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

UWAGI:

Brak zmian w ocenach stwierdzano w przypadkach:

- równych wartości wpływu i intensywności oddziaływania, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio lub teraz, jeżeli oddziaływanie stwierdzono tylko w jednym cyklu badań.

Poprawę stwierdzano w przypadkach:

- poprawy wpływu,
- poprawy w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym wzrost intensywności, a przy wpływie negatywnym jej spadek),
- wpływu negatywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania,
- wpływu pozytywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.

Pogorszenie stwierdzano w przypadkach:

- pogorszenia wpływu,
- pogorszenia w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym spadek intensywności, a przy wpływie negatywnym jej wzrost),
- wpływu negatywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.
- wpływu pozytywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Tab. 5 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
B	leśnictwo		2013-2014 2016-2018	5 4	2 1		3 3	
B02	gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji		2013-2014 2016-2018	1 3		1		
B02.01	odnawianie lasu po wycince (nasadzenia)		2016-2018	1		1		
B02.01.01	odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime)		2016-2018	1	1			
B02.02	wycinka lasu		2013-2014 2016-2018	6 6	2 3	3 1	1 2	
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew		2013-2014 2016-2018	18 29		15 11	3 11	
B02.05	nieintensywna produkcja drewna (pozostawienie martwych / starych drzew)		2016-2018	1		1		
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew		2013-2014 2016-2018	1 1		1 1		
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej		2013-2014 2016-2018	1 1			1 1	
D01	drogi, ścieżki i drogi kolejowe		2013-2014 2016-2018	2 2		2 2		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe		2016-2018	1			1	
D01.02	drogi, autostrady		2013-2014 2016-2018	6 3		2 2	4 1	
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV		2013-2014 2016-2018	1 1			1 1	
D04.03	korytarze powietrzne		2013-2014	3			3	
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane		2013-2014 2016-2018	4 2		2	2 2	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych		2013-2014 2016-2018	2 1	1	1		1
F01.01	intensywna hodowla ryb, intensyfikacja		2013-2014 2016-2018	2 2	2 2			
G02.09	obserwowanie przyrody		2013-2014 2016-2018	2 2			2 2	
G04.01	Poligony		2016-2018	3			3	
I01	nierodzące gatunki zaborcze		2013-2014 2016-2018	1 12		1 4	1 7	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
I02	problematiczne gatunki rodzime		2016-2018	2	1		1	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych		2013-2014	7	4	3		
			2016-2018	6	4		2	
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie		2016-2018	11	7	2	2	
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych		2013-2014	3	3			
			2016-2018	5	1	1	3	
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie		2013-2014	4		2	2	
			2016-2018	1			1	
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych		2013-2014	3	1	2		
			2016-2018	1			1	
K01.03	Wyschnięcie		2016-2018	1			1	
K01.04	Zatopienie		2013-2014	5	1	1	3	
			2016-2018	3		1	2	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja		2013-2014	2		2		
			2016-2018	3		1	2	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		2016-2018	2			2	
K03.01	konkurencja		2013-2014	2		1	1	
			2016-2018	1		1		
K04.01	konkurencja		2013-2014	2		1	1	
			2016-2018	1			1	
K04.05	szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)		2016-2018	1	1			
M01.02	susze i zmniejszenie opadów		2016-2018	5		4	1	
M01.03	powódzie i zwiększenie opadów		2013-2014	1	1			
M02.01	przesunięcie i zmiana siedlisk		2016-2018	1		1		
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk		2016-2018	1		1		
X	Brak zagrożeń i nacisków		2016-2018	1				1
Razem			2013-2014	48	12	33	19	
			2016-2018	72	18	31	44	1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Tab. 5A Zmiany przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
B	leśnictwo		8		4	4
B02	gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji		1		1	
B02.01	odnawianie lasu po wycince (nasadzenia)		1			1
B02.01.01	odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime)		1			1
B02.02	wycinka lasu		7	4	2	1
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew		27	3	14	10
B02.05	nieintensywna produkcja drewna (pozostawienie martwych / starych drzew)		1			1
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew		1	1		
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej		1	1		
D01	drogi, ścieżki i drogi kolejowe		2	2		
D01.02	drogi, autostrady		5	2	3	
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV		1	1		
D04.03	korytarze powietrzne		2		2	
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe		3	2	1	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych		2		2	
F01.01	intensywna hodowla ryb, intensyfikacja		2	2		
G02.09	obserwowanie przyrody		3	1	1	1
I01	nierodzime gatunki zaborcze		6			6
I02	problematyczne gatunki rodzime		1			1
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych		8	2	5	1
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie		4			4
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych		5	1	2	2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie		4	1	3	
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych		3		3	
K01.03	Wyschnięcie		1			1
K01.04	Zatopienie		5	2	3	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja		4		1	3
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		1			1
K03.01	konkurencja		2	1	1	
K04.01	konkurencja		2		2	
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)		1			1
M01.03	powódzie i zwiększenie opadów		1		1	
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk		1			1
Razem			55	21	37	32

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Liczba obszarów Natura 2000 z oceną				Liczba obszarów Natura 2000
			FV	U1	U2	XX	
Powierzchnia siedliska		2013-2014	9	3	2		14
		2016-2018	18	3		1	22
Martwe drewno		2013-2014	5	6	3		14
		2016-2018	11	7	3	1	22
Wiek drzewostanu		2013-2014	10	4			14
Naturalne odnowienie drzewostanu		2013-2014	9	5			14
Warunki hydrologiczne (odpowiednie uwodnienie)		2013-2014	8	6			14
		2016-2018	13	8		1	22
Charakterystyczna kombinacja florystyczna		2013-2014	12	2			14
		2016-2018	18	3		1	22
Gatunki dominujące		2013-2014	11	3			14
Obecność budowli hydrotechnicznych		2013-2014	11	3			14
		2016-2018	11	6	1	4	22
Ekspansywne gatunki rodzime (apofity)		2013-2014	12	2			14
Gatunki obce geograficznie w drzewostanie		2013-2014	13	1			14
		2016-2018	20			1	21
Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna		2013-2014	14				14
Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)		2013-2014	14				14
		2016-2018	18	1	2	1	22
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska		2013-2014	3	4		7	14
		2016-2018				22	22
Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie		2013-2014	12	2			14
		2016-2018	16	5		1	22
Objawy zanieczyszczenia lub nadmiernej eutrofizacji wód		2013-2014	14				14
		2016-2018	20	1		1	22
Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >30 cm grubości		2013-2014	6	1	7		14
		2016-2018	7	9	5	1	22
Mikrosiedliska drzewne		2016-2018	6	10	5	1	22
Funkcja ekohydrologiczna w krajobrazie		2016-2018	16	5		1	22
		2013-2014	6	7	1		14
Specyficzna struktura i funkcje		2016-2018	12	9		1	22
		2013-2014	8	5		1	14
Perspektywy ochrony		2013-2014	8	5		1	14

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Liczba obszarów Natura 2000 z oceną				Liczba obszarów Natura 2000
			FV	U1	U2	XX	
		2016-2018	17	4		1	22
Ocena ogólna		2013-2014	6	7	1		14
		2016-2018	12	9		1	22

Wskaźniki kardynalne podkreślono

Tab. 6A Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony

Nazwa parametru	Liczba obszarów ze zmianą						Suma obszarów		
	poprawa			pogorszenie				inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia siedliska		2	2				1	11	14
Specyficzna struktura i funkcje	4		4	2		2	1	7	14
Perspektywy ochrony	2		2				2	10	14
Ocena ogólna	4		4	2		2	1	7	14

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW

III.A.1. WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNTENTALNYM NA OBSZARACH NATURA 2000

W latach 2013 i 2018 siedlisko było monitorowane na terenie 14 obszarów Natura 2000: PLC140001 Puszcza Kampinoska, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH060043 Lasy Sobiborskie, PLH200005 Ostoja Augustowska, PLH200008 Dolina Biebrzy, PLH220100 Klify Poddębские, PLH260004 Ostoja Przedborska, PLH260040 Lasy Cisowsko-Orłowińskie, PLH280005 Puszcza Romincka, PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej, PLH320003 Dolina Grabowej, PLH320007 Dorzecze Parsęty, PLH320039 Jeziora Czaplinskie, PLH320048 Diabelskie Pustacie. W roku 2018 dodano powierzchnie w granicach ośmiu kolejnych obszarów: PLH280048 Ostoja Piska, PLH280033 Warmińskie Buczyny, PLH100003 Lasy Spalskie, PLH080001 Dolina Leniwej Obry, PLH300036 Zamorze Pniewskie, PLH060108 Jata, PLH040031 Błota Kłócińskie, PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym**1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na obszarach Natura 2000**Charakterystyczna kombinacja florystyczna

W 2013 r. wskaźnik oceniono jako FV w 12 obszarach, a w dwóch jako U1. W 2018 r. ocenę FV uzyskało 18 obszarów, dalszych trzy – U1 (PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej, PLH320003 Dolina Grabowej, PLH020041 Ostoja nad Baryczą), a w jednym przypadku odstąpiono od dokonania oceny (XX, PLH220100 Klify Poddębskie). Obniżenie ocen w wymienionych obszarach wynika z dostrzeżonego zubożenia florystycznego lub z dominacji trzciny pospolitej *Phragmites australis*. Generalnie monitorowane siedlisko we wszystkich obszarach charakteryzuje się dobrym, typowym wykształceniem runa. Uwagę zwraca fakt, że ten wskaźnik cechuje się generalnie lepszą oceną w obszarach Natura 2000 w porównaniu do całej puli monitorowanych powierzchni.

Gatunki obce w drzewostanie

W 2013 r. wskaźnik oceniono jako FV w 13 obszarach, a w jednym jako U1. W 2018 r. w jednym obszarze odstąpiono od dokonania oceny (XX, PLH220100 Klify Poddębskie), a w pozostałych nadano ocenę FV. Podobnie jak w przypadku całej puli monitorowanych stanowisk, problem z gatunkami obcymi, poza nielicznymi przypadkami będącymi przyczyną obniżenia oceny (olsza szara *Alnus incana*) nie występuje.

Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie

W 2013 r. wskaźnik oceniono jako FV w 12 obszarach, a w dwóch jako U1. W 2018 r. ocenę FV uzyskało 16 obszarów, dalszych pięć – U1 (PLC140001 Puszcza Kampinoska, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH060043 Lasy Sobiborskie, PLH100003 Lasy Spalskie, PLH280048 Ostoja Piska), a w jednym przypadku odstąpiono od dokonania oceny (XX, PLH220100 Klify Poddębskie). Ogólnie, podobnie jak w przypadku całej puli stanowisk, miejscami problem stanowi wkraczanie gatunków obcych – głównie uczeput amerykańskiego i niecierpka drobnokwiatowego – co jest najczęściej konsekwencją zmiany warunków hydrologicznych (przesuszenia).

Warunki wodne

W 2013 r. wskaźnik oceniono jako FV w ośmiu obszarach, a w sześciu jako U1. W 2018 r. ocenę FV uzyskało 13 obszarów, dalszych osiem – U1 (PLC140001 Puszcza Kampinoska, PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH200005 Ostoja Augustowska, PLH280005 Puszcza Romincka, PLH320003 Dolina Grabowej, PLH040031 Błota Kłócieńskie, PLH280033 Warmińskie Buczyny), a w jednym przypadku odstąpiono od dokonania oceny (XX, PLH220100 Klify Poddębskie). Warunki hydrologiczne to wskaźnik kluczowy dla zachowania siedliska olsów we właściwym stanie. Na pogorszenie ocen w 2018 r. wpływ miały warunki hydrologiczne panujące w roku monitoringu.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnymFunkcja ekohydrologiczna w krajobrazie

W 2013 r. wskaźnik nie był badany. W 2018 r. ocenę FV uzyskało 16 obszarów, dalszych pięć – U1 (PLC140001 Puszcza Kampinoska, PLH200005 Ostoja Augustowska, PLH280005 Puszcza Romincka, PLH200008 Dolina Biebrzy, PLH280033 Warmińskie Buczyny), a w jednym przypadku odstąpiono od dokonania oceny (XX, PLH220100 Klify Poddębskie). Ogólnie funkcja ekohydrologiczna olsów jest zachowana, ale w kilku obszarach, pogorszenie warunków wodnych poskutkowało obniżeniem oceny tego wskaźnika.

Obecność rowów odwadniających

W 2013 r. wskaźnik oceniono jako FV w 11 obszarach, a w trzech jako U1. W 2018 r. ocenę FV uzyskało 11 obszarów, dalszych sześć – U1 (PLC140001 Puszcza Kampinoska, PLH200005 Ostoja Augustowska, PLH280005 Puszcza Romincka, PLH320003 Dolina Grabowej, PLH040031 Błota Kłócieńskie, PLH320039 Jeziora Czaplineckie), jeden – U2 (PLH280033 Warmińskie Buczyny), a w czterech odstąpiono od dokonania oceny (XX, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH220100 Klify Poddębskie, PLH080001 Dolina Leniwej Obry, PLH300036 Zamorze Pniewskie). Na stanowiska monitoringowych w części obszarów odnotowano obecność rowów odwadniających odprowadzających wodę. W tych obszarach zasadne byłoby doprowadzenie do ich unieczynnienia – naturalnego lub sterowanego, gdyż ich obecność wpływa na pogorszenie kardynalnego dla siedliska wskaźnika – „warunki wodne”, a w konsekwencji parametru „struktura i funkcje” siedliska.

Objawy zanieczyszczenia lub nadmiernej eutrofizacji wód

W 2013 r. wskaźnik oceniono jako FV we wszystkich 14 obszarach. W 2018 r. ocenę FV uzyskało 20 obszarów, jeden obszar – U1 (PLH020041 Ostoja nad Baryczą – ze względu na duży udział gatunków nitrofilnych), a ponadto w jednym odstąpiono od dokonania oceny (XX, PLH220100 Klify Poddębskie). Poza pojedynczymi przypadkami ocena wskaźnika w monitorowanych obszarach Natura 2000 wypada bardzo korzystnie.

Martwe drewno (łączone zasoby)

W 2013 r. wskaźnik oceniono jako FV w pięciu obszarach, w sześciu jako U1, a w trzech – jako U2. W 2018 r. ocenę FV uzyskało 11 obszarów, dalszych siedem – U1 (PLH100003 Lasy Spalskie, PLH280048 Ostoja Piska, PLH280005 Puszcza Romincka, PLH320007 Dorzecze Parsęty, PLH280033 Warmińskie Buczyny, PLH300036 Zamorze Pniewskie, PLH040031 Błota Kłócieńskie), trzy – U2 (PLH320048 Diabelskie Pustacie, PLH080001 Dolina Leniwej Obry, PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej), a w jednym odstąpiono od dokonania oceny (XX, PLH220100 Klify Poddębskie). Rozkład ocen wskaźnika w obszarach Natura 2000 odzwierciedla generalnie ocenę dokonaną na poszczególnych stanowiskach. Istnieją obszary, które charakteryzują się niedostatkiem martwego drewna, jednakże przynajmniej częściowo wynika to z uwarunkowań przedstawionych przy okazji omawiania wskaźnika dla całej puli monitorowanych siedlisk.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnymMartwe drewno wielkowymiarowe

W 2013 r. wskaźnik oceniono jako FV w sześciu obszarach, w jednym jako U1, a w siedmiu – jako U2. W 2018 r. ocenę FV uzyskało siedem obszarów, dalszych dziewięć – U1 (PLH040031 Błota Kłócieńskie, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH100003 Lasy Spalskie, PLH280048 Ostoja Piska, PLH320003 Dolina Grabowej, PLH320039 Jeziora Czaplinceckie, PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej, PLH300036 Zamorze Pniewskie, PLH080001 Dolina Leniwej Obry), pięć – U2 (PLH320007 Dorzecze Parsęty, PLH320048 Diabelskie Pustacie, PLH200008 Dolina Biebrzy, PLH280005 Puszcza Romincka, PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej), a w jednym odstąpiono od dokonania oceny (XX, PLH220100 Klify Poddębskie). Ocena wskaźnika pozostaje w bezpośrednim związku z oceną dla ogólnych zasobów martwego drewna. Tam gdzie to możliwe niezbędne jest dążenie do zwiększenia zasobów martwych drzew, zwłaszcza o dużych rozmiarach. Wzrost miąższości martwego drewna wynika z naturalnych procesów zachodzących na monitorowanych stanowiskach, lokalnych zaburzeń w funkcjonowaniu fitocenozy oraz braku działań z zakresu gospodarki leśnej polegających na usuwaniu martwych i obumierających drzew,

Mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne)

W 2013 r. wskaźnik nie był badany. W 2018 r. ocenę FV uzyskało sześć obszarów, dalszych 10 – U1 (PLH040031 Błota Kłócieńskie, PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH200005 Ostoja Augustowska, PLH320007 Dorzecze Parsęty, PLH320003 Dolina Grabowej, PLH320048 Diabelskie Pustacie, PLH320039 Jeziora Czaplinceckie, PLH080001 Dolina Leniwej Obry, PLH300036 Zamorze Pniewskie), pięć – U2 (PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej, PLH280033 Warmińskie Buczyny, PLH280005 Puszcza Romincka, PLH280048 Ostoja Piska, PLH200008 Dolina Biebrzy), a w jednym przypadku odstąpiono od dokonania oceny (XX, PLH220100 Klify Poddębskie). Wskaźnik charakteryzuje naturalność monitorowanych płatów siedlisk olsów i należy go oceniać w powiązaniu ze wskaźnikami dotyczącymi martwego drewna, omówionymi uprzednio.

Inne zniekształcenia, w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna

W 2013 r. wskaźnik oceniono jako FV we wszystkich 14 obszarach. W 2018 r. ocenę FV uzyskało 18 obszarów, dalszych jeden – U1 (PLH200005 Ostoja Augustowska), dwa – U2 (PLH320003 Dolina Grabowej, PLH280033 Warmińskie Buczyny), a w jednym przypadku odstąpiono od dokonania oceny (XX, PLH220100 Klify Poddębskie). Ogólnie ocena wskaźnika w obszarach Natura 2000 wypada korzystnie, natomiast w kilku wymienionych przypadkach należy zwrócić większą uwagę na ochronę gleby i runa olsów podczas pozyskiwania drewna.

Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane).

Z uwagi na brak odpowiednich danych, wskaźnika nie oceniano.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

2. Stan i zmiany w czasie w zakresie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na obszarach Natura 2000

Oddziaływania na obszarach Natura 2000 są po części odzwierciedleniem oddziaływań omówionych dla całej puli powierzchni monitoringowych.

Oddziaływania, które odnotowano w obszarach Natura 2000 tylko w 2018 r. były następujące:

- B02.01 odnawianie lasu po wycince (nasadzenia) – 1 obszar,
- B02.02 wycinka lasu – 1 obsz.,
- G01.02 turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych – 1 obsz.,
- G02.09 obserwowanie przyrody – 1 obsz.,
- G04.01 poligony – 1 obsz.,
- H01.05 rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem – 1 obsz.,
- J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – 5 obsz.,
- K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – 1 obsz.

Z kolei następujących oddziaływań, które były identyfikowane w 2013 r., obecnie nie odnotowano:

- D04 lotniska, korytarze powietrzne – 1 obszar w 2013 r.,
- H01.03 inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych – 1 obsz.,
- I02 problematyczne gatunki rodzime – 1 obsz.,
- J02.06 pobór wód z wód powierzchniowych - 1 obsz.,
- K01.04 zatopienie – 1 obsz.
- K04 międzygatunkowe interakcje wśród roślin – 1 obsz.

Ogólnie najczęściej obserwowanymi oddziaływaniami były:

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

- B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew – 8 obszarów (PLH080001 Dolina Leniwej Obry, PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej, PLH040031 Błota Klócieńskie, PLH320039 Jeziora Czaplinskie, PLH280033 Warmińskie Buczyny, PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej, PLH200005 Ostoja Augustowska, PLH280005 Puszcza Romincka),
 - I01 nierodzone gatunki zaborcze – 4 obszary (PLC140001 Puszcza Kampinoska, PLH300036 Zamorze Pniewskie, PLH080001 Dolina Leniwej Obry, PLH020041 Ostoja nad Baryczą),
- oraz trzy oddziaływania związane z warunkami wodnymi:
- J02 spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych – 3 obszary (PLC140001 Puszcza Kampinoska, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH200005 Ostoja Augustowska),
 - J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – 5 obszarów (PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej, PLH040031 Błota Klócieńskie, PLH280033 Warmińskie Buczyny, PLH200008 Dolina Biebrzy, PLH280005 Puszcza Romincka),
 - J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie – 2 obszary (PLH260040 Lasy Cisowsko-Orłowińskie, PLH280005 Puszcza Romincka).

Taka struktura oddziaływań dobrze obrazuje charakter głównych czynników, jakie obecnie oddziałują na siedlisko olsów, również w obszarach Natura 2000. Są to zmiany warunków hydrologicznych, wkraczanie gatunków inwazyjnych, a także niedostatek martwego drewna.

Z kolei analizy oddziaływań w 14 obszarach, w których w 2018 roku wykonano badania powtórnie, pokazują dość stabilną sytuację w zakresie kształtowania się oddziaływań na siedlisko olsów, z tendencją do poprawy. Spośród powyższych, w czterech obszarach nie odnotowano zagrożeń i nacisków. Sumarycznie, w przypadku 16 oddziaływań nastąpiła poprawa na części obszarów, natomiast w 10 przypadkach – pogorszenie.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na obszarach Natura 2000

W roku 2018 najczęściej obserwowanym zagrożeniem było B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew – osiem obszarów, które w 2013 zostało odnotowane w trzech obszarach. Obecnie zagrożenie występowało z różną intensywnością: dużą (A – dwa obszary), umiarkowaną (B – cztery obszary) lub niską (C – dwa obszary). Pozostałe częściej odnotowywane obecnie zagrożenia to: I01 nierodzone gatunki zaborcze – 4 obszary (głównie o niskiej intensywności – 3 przypadki), J02 spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych – 3 obszary (dwa przypadki z intensywnością B i jeden z C), J02.01 zasypywanie terenu, melioracje

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

i osuszanie – ogólnie – 5 obszarów (trzy z intensywnością A oraz po jednym z B i C). Powyższe dość dobrze identyfikuje najistotniejsze obecnie zagrożenie dla siedliska olsów – zależnego od odpowiednich warunków hydrologicznych.

III.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNTENTALNYM NA OBSZARACH NATURA 2000

1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na obszarach Natura 2000

W 2013 r. dziewięć obszarów otrzymało ocenę FV, trzy – U1, a dwa – U2 (odpowiednio, 65%, 21% i 14%). W 2018 r. wyniki (odnoszące się do 22 obszarów) były następujące: FV - 18, U1 – trzy (PLH040031 Błota Kłócieńskie, PLH200005 Ostoja Augustowska, PLH280005 Puszcza Romincka), XX – jeden (PLH220100 Klify Poddębskie) (odpowiednio, 82%, 13% i 5%). Struktura ocen parametru w obszarach Natura 2000 uległa wyraźnej poprawie, co świadczy o względnej stabilności siedliska i braku zagrożeń fragmentacją. Jednakże, wciąż istnieją obszary, w których niewłaściwe warunki wodne nie pozwalają na określenie parametru jako właściwego. Oceny parametru w 14 obszarach, w których w 2018 roku wykonano badania powtórnie, pokazują, że w dwóch obszarach stan uległ poprawie (z U2 na FV - PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej, PLH320007 Dorzecze Parsęty). Poprawa parametru nastąpiła na skutek zmniejszeniu ryzyka odwodnienia terenu – istniejąca sieć rowów melioracyjnych nie jest konserwowana i przestaje pełnić swoją funkcję.

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na obszarach Natura 2000

W 2013 r. sześć stanowisk otrzymało ocenę FV, siedem – U1, a jedno – U2 (odpowiednio, 43%, 50% i 7%). W 2018 r. wyniki (odnoszące się do 22 obszarów) były następujące: FV - 12, U1 – dziewięć (PLC140001 Puszcza Kampinoska, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH040031 Błota Kłócieńskie, PLH200005 Ostoja Augustowska, PLH280005 Puszcza Romincka, PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej, PLH280033 Warmińskie Buczyny, PLH320003 Dolina Grabowej, PLH320048 Diabelskie Pustacie – na tych obszarach oceniano lepiej martwe drewno oraz charakterystyczna kombinację gatunków), XX – jeden (PLH220100 Klify Poddębskie) (odpowiednio, 55%, 41% i 4%). Oceny parametru w 14 obszarach, w których w 2018 roku wykonano badania powtórnie, pokazują, że w czterech obszarach stan uległ poprawie (z U1 na FV w obszarach PLH200008 Dolina Biebrzy, PLH260040 Lasy Cisowsko-Orłowińskie i PLH320007 Dorzecze Parsęty, oraz z U2 na U1 w obszarze PLH200005 Ostoja Augustowska), natomiast w dwóch obszarach – pogorszeniu z FV na U1 (PLH320003 Dolina Grabowej, PLH320048 Diabelskie Pustacie) na skutek zmian warunków wodnych i zmian w charakterystycznej kombinacji gatunków. Powyższe wyniki świadczą generalnie o zauważalnej poprawie w zakresie oceny parametru.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na obszarach Natura 2000

W 2013 r. osiem stanowisk otrzymało ocenę FV, pięć – U1, a jedno – XX (odpowiednio 57%, 36% i 7%). W 2018 r. wyniki (odnoszące się do 22 obszarów) były następujące: FV - 17, U1 – cztery (PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH040031 Błota Kłócieńskie, PLH200005 Ostoja Augustowska, PLH280005 Puszcza Romincka), XX – jeden (PLH220100 Klify Poddębskie) (odpowiednio, 78%, 18%, 4%). Oceny parametru w 14 obszarach, w których w 2018 roku wykonano badania powtórnie, pokazują, że w dwóch obszarach stan uległ poprawie z U1 na FV (PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej, PLH320007 Dorzecze Parsęty), natomiast pogorszeń nie odnotowano. Ogólnie więc ocena parametru wypada korzystnie, a perspektywy zachowania siedliska są generalnie dobre. Pozytywny wpływ na ocenę parametru ma między innymi zaniechanie konserwacji systemów rowów odwadniających.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na obszarach Natura 2000

Ocena ogólna stanu siedliska agreguje wszystkie cząstkowe oceny odnoszące się do poszczególnych wskaźników i parametrów. W 2013 r. sześć stanowisk otrzymało ocenę FV, siedem – U1, a jeden – U2 (odpowiednio 43%, 50% i 7%). W 2018 r. wyniki (odnoszące się do 22 obszarów) były następujące: FV - 12, U1 – dziewięć (PLC140001 Puszcza Kampinowska, PLH020041 Ostoja nad Baryczą, PLH040031 Błota Kłócieńskie, PLH200005 Ostoja Augustowska, PLH280005 Puszcza Romincka, PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej, PLH280033 Warmińskie Buczyny, PLH320003 Dolina Grabowej, PLH320048 Diabelskie Pustacie), XX - jeden (PLH220100 Klify Poddębskie) (odpowiednio, 55%, 41% i 4%). Oceny parametru w 14 obszarach, w których w 2018 roku wykonano badania powtórnie, pokazują, że w czterech obszarach stan uległ poprawie (z U1 na FV w obszarach PLH200008 Dolina Biebrzy, PLH260040 Lasy Cisowsko-Orłowińskie i PLH320007 Dorzecze Parsęty, oraz z U2 na U1 w obszarze PLH200005 Ostoja Augustowska), natomiast w dwóch obszarach – pogorszeniu z FV na U1 (PLH320003 Dolina Grabowej, PLH320048 Diabelskie Pustacie). Ocena ogólna siedliska w obszarach Natura 2000 koresponduje więc najsilniej z oceną dla parametru „struktura i funkcje”. Istotnie na ocenę tego parametru składa się ocena wskaźnika kardynalnego „warunki wodne”, mającego kluczowe znaczenie dla obniżenia ocen siedliska w części przypadków.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

III.B. POZOSTAŁE TABELLE DOTYCZY OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla siedliska Olisy (Carici elongatae-Alnetum) 91XX, monitoring skończony (P1 – Powierzchnia, P2 – Specyficzna struktura i funkcje, P3 – Perspektywy ochrony, P4 – Stan ochrony (ocena ogólna))

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo	Lata	P1	P2	P3	P4
1.	PLC140001	Puszcza Kampinoska	mazowieckie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV FV	U1 U1
2.	PLH020041	Ostoja nad Baryczą	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 U1	U1 U1
3.	PLH040031	Błota Klócieńskie	kujawsko-pomorskie	2016-2018	U1	U1	U1	U1
4.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
5.	PLH060108	Jata	lubelskie	2016-2018	FV	FV	FV	FV
6.	PLH080001	Dolina Leniwej Obry	lubuskie	2016-2018	FV	FV	FV	FV
7.	PLH100003	Lasy Spalskie	łódzkie	2016-2018	FV	FV	FV	FV
8.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U2 U1	U1 U1	U2 U1
9.	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 FV	FV FV	U1 FV
10.	PLH220100	Klify Poddębnie	pomorskie	2013-2014 2016-2018	U1 XX	FV XX	U1 XX	FV XX
11.	PLH260004	Ostoja Przedborska	świętokrzyskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
12.	PLH260040	Lasy Cisowsko-Orłowińskie	świętokrzyskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 FV	FV FV	U1 FV
13.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	XX U1	U1 U1
14.	PLH280029	Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej	warmińsko-mazurskie	2013-2014 2016-2018	U2 FV	U1 U1	U1 FV	U1 U1
15.	PLH280033	Warmińskie Buczyny	warmińsko-mazurskie	2016-2018	FV	U1	FV	U1
16.	PLH280048	Ostoja Piska	warmińsko-mazurskie	2016-2018	FV	FV	FV	FV
17.	PLH300036	Zamorze Pniewskie	wielkopolskie	2016-2018	FV	FV	FV	FV
18.	PLH320003	Dolina Grabowej	zachodniopomorskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV U1	FV FV	FV U1
19.	PLH320007	Dorzecze Parsęty	zachodniopomorskie	2013-2014 2016-2018	U2 FV	U1 FV	U1 FV	U1 FV
20.	PLH320039	Jeziora Czaplinskie	zachodniopomorskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
21.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	zachodniopomorskie	2016-2018	FV	FV	FV	FV
22.	PLH320048	Diabelskie Pustacie	zachodniopomorskie	2013-2014	FV	FV	FV	FV

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo	Lata	P1	P2	P3	P4
				2016-2018	FV	U1	FV	U1
			FV	2013-2014	9	6	8	6
				2016-2018	18	12	17	12
			U1	2013-2014	3	7	5	7
				2016-2018	3	9	4	9
			U2	2013-2014	2	1		1
			XX	2013-2014			1	
				2016-2018	1	1	1	1
Razem				2013-2014	14	14	14	14
				2016-2018	22	22	22	22

Kolorem ciemnozielonym oznaczono poprawę oceny parametru o 2 stopnie, zielonym poprawę oceny o 1 stopień, pomarańczowym pogorszenie oceny o 1 stopień, szarym zmianę z oceny lub na ocenę XX.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegóło- wienie	Lata	Liczba obszar- ów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie		2013-2014	1																
			2016-2018	2					1								1			
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych		2013-2014	1																
K01.04	Zatopienie		2013-2014	1																
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		2016-2018	1			1													
K03.01	konkurencja		2013-2014	1																
			2016-2018	1																
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin		2013-2014	1																
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk		2013-2014	3																3
			2016-2018	1																
X	Brak zagrożeń i nacisków		2016-2018	5																5
Razem			2013-2014	14						2	4	8	3							3
			2016-2018	22			1		1		4	9	8							5

 Tab. 8A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowieni- e	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
B	leśnictwo		2			2
B02	gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji				1	
B02.01	odnawianie lasu po wycince (nasadzenia)		1			1
B02.02	wycinka lasu		3			3
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew		4		2	3
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe				1	
D01.02	drogi, autostrady		1		1	1
D04	lotniska, korytarze powietrzne				1	
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe		1		1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych		1		1	
G02.09	obserwowanie przyrody		1			1
H01.03	inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych				1	
I01	nierodzące gatunki zaborcze		2	1	1	1
I02	problematyczne gatunki rodzime				1	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych		3		2	2
J02.01	Zasypanywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie		3			3
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych		2		2	
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie		2		1	1
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych				1	
K01.04	Zatopienie				1	
K03.01	konkurencja		1	1		
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin				1	
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk		1	2		1
X	Brak zagrożeń i nacisków		4	4		
Razem			14	6	9	8

UWAGI:

Brak zmian w ocenach, ich poprawę lub pogorszenie stwierdzano tak jak w przypadku analizy zmian ocen oddziaływań dla stanowisk (tab. 4A)

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Tab. 9 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX, monitoring skończony

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
B	leśnictwo		2016-2018	2	1		1	
B02	gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji		2013-2014	1	1			
			2016-2018	1	1			
B02.01	odnawianie lasu po wycince (nasadzenia)		2016-2018	1		1		
B02.02	wycinka lasu		2016-2018	3	3			
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew		2013-2014	3		2	1	
			2016-2018	8	2	4	2	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe		2013-2014	1		1		
			2016-2018	1			1	
D01.02	drogi, autostrady		2013-2014	1			1	
			2016-2018	2			2	
D04	lotniska, korytarze powietrzne		2013-2014	1			1	
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane		2013-2014	1		1		
			2016-2018	1			1	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych		2013-2014	1		1		
			2016-2018	1			1	
G01.02	turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych		2016-2018	1		1		
G02.09	obserwowanie przyrody		2016-2018	1			1	
G04.01	Poligony		2016-2018	1			1	
H01.03	inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych		2013-2014	1		1		
H01.05	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem		2016-2018	1			1	
I01	nierodzące gatunki zaborcze		2013-2014	2			2	
			2016-2018	4		1	3	
I02	problematyczne gatunki rodzime		2013-2014	1		1		
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych		2013-2014	2	1	1		
			2016-2018	3		2	1	
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie		2016-2018	5	3	1	1	
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych		2013-2014	2	2			
			2016-2018	2		2		
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie		2013-2014	1		1		
			2016-2018	1			1	
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych		2013-2014	1			1	
K01.04	Zatopienie		2013-2014	1			1	
K03.01	konkurencja		2013-2014	1		1		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
			2016-2018	1		1		
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin		2013-2014	1		1		
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk		2016-2018	1		1		
Razem			2013-2014	10	4	8	3	
			2016-2018	16	4	9	8	

Tab. 9A Zmiany zagrożeń łącznie na tych samych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Olsy (Carici elongatae-Alnetum) 91XX, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów, na których nie nastąpiła zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
B	leśnictwo		2			2
B02	gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji		1		1	
B02.01	odnawianie lasu po wycince (nasadzenia)		1			1
B02.02	wycinka lasu		3			3
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew		5		2	3
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe		1		1	
D01.02	drogi, autostrady		2		1	1
D04	lotniska, korytarze powietrzne		1		1	
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe		1		1	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych		1		1	
G02.09	obserwowanie przyrody		1			1
H01.03	inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych		1		1	
I01	nierodzące gatunki zaborcze		3	1	1	1
I02	problematyczne gatunki rodzime		1		1	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych		4		2	2
J02.01	Zasypanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie		3			3
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych,		2		2	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
	bagiennych					
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie		2		1	1
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych		1		1	
K01.04	Zatopienie		1		1	
K03.01	konkurencja		1	1		
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin		1		1	
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk		1			1
Razem			12	2	9	8

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH

Tab. 10 Lista gatunków obcych inwazyjnych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu siedliska przyrodniczego Olsy (Carici elongatae-Alnetum) 91XX, monitoring skończony

Obszar Natura 2000	ID stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Lata	Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLC140001 Puszcza Kampinoska	5112	Puszcza Kampinoska - Sieraków 1	CON	2013-2014	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton
PLC140001 Puszcza Kampinoska	5135	Puszcza Kampinoska - Krzywa Góra	CON	2016-2018	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLC140001 Puszcza Kampinoska	5179	Puszcza Kampinoska - Debły	CON	2013-2014	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton
					Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
					Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
				2016-2018	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton
					Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
					Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLC140001 Puszcza Kampinoska	5314	Puszcza Kampinoska - Na Miny	CON	2013-2014	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
				2016-2018	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLH020041 Ostoja nad Baryczą	5411	Olszyny Niezgodzkie I	CON	2016-2018	Jesion pensylwański	Fraxinus pennsylvanica Marshall
					Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
					Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLH020041 Ostoja nad Baryczą	5417	Olszyny Niezgodzkie II	CON	2013-2014	Erechtites jastrzębcowaty	Erechtites hieraciifolia (L.) Raf. ex. DC.
				2016-2018	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLH020041 Ostoja nad Baryczą	5422	Grabówka	CON	2013-2014	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
				2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
					Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLH060043 Lasy Sobiborskie	4358	Lasy Sobiborskie - Hańsk	CON	2016-2018	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLH060043 Lasy Sobiborskie	4366	Lasy Sobiborskie - Osowa	CON	2016-2018	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLH080001 Dolina Leniwej Obry	6036	Jeziro Bukowieckie 1	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
					Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

Obszar Natura 2000	ID stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Lata	Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLH080001 Dolina Leniwej Obry	6040	Jezioro Bukowieckie 3	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
					Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLH100003 Lasy Spalskie	6054	Lasy Spalskie - Brzustów	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
					Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLH100003 Lasy Spalskie	6058	Lasy Spalskie - Spała	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
					Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
					Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLH100003 Lasy Spalskie	6059	Lasy Spalskie - Szczurek	CON	2016-2018	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLH220100 Klify Poddębskie	4320	Zapadłe	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
PLH280029 Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej	5286	Pagórki	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
PLH280048 Ostoja Piska	6056	Popielno 1	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
PLH300036 Zamorze Pniewskie	6034	Zamorze Pniewskie 2	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
					Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
PLH300036 Zamorze Pniewskie	6035	Zamorze Pniewskie 3	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
	4218	Puszcza Kamieniecka: Szumin	CON	2016-2018	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
	4231	Puszcza Kamieniecka: Szykarzyzna	CON	2016-2018	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
	4232	Puszcza Kamieniecka: Zagrodniki	CON	2013-2014	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
				2016-2018	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
	4309	Puszcza Biała - Wiśniewo	CON	2016-2018	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
	4322	Puszcza Biała - Tuchlin	CON	2013-2014	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
	4356	Puszcza Biała - Przyjmy	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
				2016-2018	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
	4471	Puszcza Biała - Pułtusk	CON	2016-2018	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
	4968	Karczino	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
					Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle
	5091	Olszynka	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
	5232	Kozłówek	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
	5233	Obłęże	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
	5319	Ogrodniki	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
	6026	Mątawa	CON	2016-2018	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

Obszar Natura 2000	ID stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Lata	Nazwa polska	Nazwa łacińska
	6030	Kikowo 1	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.
	6042	Kamienna 3	CON	2016-2018	Uczep amerykański	<i>Bidens frondosa</i> L.
	6043	Puszcza Pilicka - Tarnowska Wola	CON	2016-2018	Uczep amerykański	<i>Bidens frondosa</i> L.
	6053	Puszcza Pilicka - Mała Wola	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.
	6057	Karwie	CON	2016-2018	Uczep amerykański	<i>Bidens frondosa</i> L.
	6060	Lasy Włodawskie - Krasówka	CON	2016-2018	Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.
	6061	Lasy Włodawskie - Ochodża	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.
	6062	Lasy Włodawskie - Kołacze	CON	2016-2018	Uczep amerykański	<i>Bidens frondosa</i> L.

Tab. 10A Liczba stanowisk siedliska przyrodniczego Olsy (*Carici elongatae*-*Alnetum*) 91XX, na których stwierdzono poszczególne gatunki obce, wg okresów badawczych, monitoring skończony

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	2006-2008	2009-2011	2013-2014	2016-2018
1.	Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.			1	4
2.	Erechtites jastrzębowaty	<i>Erechtites hieraciifolia</i> (L.) Raf. ex. DC.			1	
3.	Jesion pensylwański	<i>Fraxinus pennsylvanica</i> Marshall				1
4.	Nawłoc późna	<i>Solidago gigantea</i> Aiton			2	2
5.	Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.			2	20
6.	Niecierpek gruczołowy	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle				1
7.	Uczep amerykański	<i>Bidens frondosa</i> L.			4	25

W poprzednim cyklu monitoringu stwierdzono obecność 5 gatunków obcych, a w obecnym cyklu – sześciu. W latach 2016-2018 nie potwierdzono obecności erechtitesa jastrzębowatego (*Erechtites hieraciifolia*) natomiast odnotowano po raz pierwszy na pojedynczych stanowiskach jesion pensylwański (*Fraxinus pennsylvanica*) i niecierpek gruczołowy (*Impatiens glandulifera*). Najczęściej stwierdzanym gatunkiem obcym na monitorowanych stanowiskach był uczep amerykański (*Bidens frondosa*) w mniejszym stopniu jest to niecierpek drobnokwiatowy (*Impatiens parviflora*). Sporadycznie notowano wystąpienia erechtitesa jastrzębowatego (*Erechtites hieraciifolia*), czeremchy amerykańskiej (*Padus serotina*) i nawłoci późnej (*Solidago gigantea*). Największe znaczenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedliska ma występowanie uczepeu amerykańskiego mogącego występować łanowo i mieć wpływ na charakterystyczną kombinację gatunków w runie. Pozostałe gatunki ze względu na specyfikę siedliska występują w tym siedlisku w efekcie zaburzeń, głównie przesuszenia i najprawdopodobniej w przypadku poprawy warunków wodnych nie będą miały znaczenia. Zauważalna jest znaczna różnica w liczbie wystąpień gatunków obcych pomiędzy powtórzeniami – nie jest to jednak najprawdopodobniej efekt ekspansji tych gatunków, a różnic w dokładności prowadzonych obserwacji. Występowanie gatunków obcych nie wykazuje również związku z rozmieszczeniem stanowisk na terenie kraju – gatunki te notowane są z tą samą częstotliwością całym obszarze kraju z podobną częstotliwością.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

V. UWAGI DO METODYKI I PROPOZYCJE ZMIAN RZECZYWISTYCH I INNYCH NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Ocena wskaźników dotyczących martwego drewna (ogólnie i wielkowymiarowego) powinna uwzględniać naturalne możliwości ekosystemu w zakresie „dostaw” martwego drewna, w szczególności jego wiek i fazę rozwojową, a także status ochronny. W kilku przypadkach bowiem, choć monitorowane płaty funkcjonowały w warunkach wysokiego reżimu ochronnego i/lub martwe drewno nie było od lat usuwane (Przybyłowo, Grzędy 1), to jego łączne zasoby naturalnie nie osiągały poziomu, który kwalifikowałby dany płat do wysokiej oceny. Wydaje się zatem, że zasadne byłoby stworzenie algorytmu uwzględniającego różne zmienne charakteryzujące siedlisko i dostosowanie do nich progowych ilości martwego drewna dla każdej z ocen. W lepszym stopniu pozwalałoby to na dokonanie rzetelnej oceny, niż posługiwanie się określonymi, arbitralnie narzuconymi wartościami progowymi.

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Ukierunkowanych działań ochronnych na siedlisku nie prowadzono. Zasadne jest sprzężenie faktu istnienia powierzchni monitoringowych z dokumentami planistycznymi obszarów, na których się znajdują (planów urządzenia lasu, planów ochrony, zadań ochronnych). Jest to istotne z punktu widzenia potrzeby ograniczania głównych zagrożeń dla siedliska, w szczególności zagrożenia związanego z możliwym pogorszeniem warunków wodnych. Wyniki monitoringu dają już w tym momencie możliwość sformułowania ogólnych wytycznych dotyczących zagospodarowania lasów na siedliskach bagiennych w taki sposób by w możliwie największym stopniu ograniczyć pojawiające się zagrożenia i stwarzać warunki dla zachowania ich właściwego stanu i charakteru.

VII. INNE UWAGI

Brak.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11 Eksperti lokalni badanych stanowisk siedliska przyrodniczego Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*) 91XX wg obszarów Natura 2000, monitoring skończony

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2018
1.	CON	PLC140001	Puszcza Kampinowska	mazowieckie Kotlina Warszawska	5112	Puszcza Kampinowska - Sieraków 1	Anna Kębłowska	Maciej Szczygielski
2.	CON	PLC140001	Puszcza Kampinowska	mazowieckie Kotlina Warszawska	5135	Puszcza Kampinowska - Krzywa Góra	Anna Kębłowska	Maciej Szczygielski
3.	CON	PLC140001	Puszcza Kampinowska	mazowieckie Kotlina Warszawska	5164	Puszcza Kampinowska - Sieraków 2	Anna Kębłowska	
4.	CON	PLC140001	Puszcza Kampinowska	mazowieckie Kotlina Warszawska	5177	Puszcza Kampinowska - Grabina	Anna Kębłowska	Maciej Szczygielski
5.	CON	PLC140001	Puszcza Kampinowska	mazowieckie Kotlina Warszawska	5179	Puszcza Kampinowska - Debły	Anna Kębłowska	Maciej Szczygielski
6.	CON	PLC140001	Puszcza Kampinowska	mazowieckie Kotlina Warszawska	5314	Puszcza Kampinowska - Na Miny	Anna Kębłowska	Maciej Szczygielski
7.	CON	PLH020041	Ostoja nad Baryczą	dolnośląskie Kotlina Żmigrodzka	5411	Olszyny Niezgodzkie I	Remigiusz Pielech	Michał Chudzicki
8.	CON	PLH020041	Ostoja nad Baryczą	dolnośląskie Kotlina Żmigrodzka	5417	Olszyny Niezgodzkie II	Remigiusz Pielech	Michał Chudzicki
9.	CON	PLH020041	Ostoja nad Baryczą	dolnośląskie Kotlina Żmigrodzka	5422	Grabówka	Remigiusz Pielech	Michał Chudzicki
10.	CON	PLH040031	Błota Klócieńskie	kujawsko-pomorskie Kotlina Płocka	6021	Błota Rakutowskie 1		Mariusz Lewczuk
11.	CON	PLH040031	Błota Klócieńskie	kujawsko-pomorskie Kotlina Płocka	6022	Błota Rakutowskie 2		Mariusz Lewczuk
12.	CON	PLH040031	Błota Klócieńskie	kujawsko-pomorskie Kotlina Płocka	6023	Błota Rakutowskie 3		Mariusz Lewczuk
13.	CON	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4358	Lasy Sobiborskie - Hańsk	Maciej Szczygielski	Tomasz Figarski
14.	CON	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4366	Lasy Sobiborskie - Osowa	Maciej Szczygielski	Tomasz Figarski
15.	CON	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4383	Lasy Sobiborskie - Brudzieniec	Maciej Szczygielski	Tomasz Figarski
16.	CON	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4384	Lasy Sobiborskie - Sobibór	Maciej Szczygielski	Tomasz Figarski
17.	CON	PLH060108	Jata	lubelskie Równina Łukowska	6027	Jata I		Maciej Szczygielski

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2018
18.	CON	PLH060108	Jata	lubelskie Równina Łukowska	6028	Jata II		Maciej Szczygielski
19.	CON	PLH060108	Jata	lubelskie Równina Łukowska	6029	Jata III		Maciej Szczygielski
20.	CON	PLH080001	Dolina Leniwej Obry	lubuskie Bruzda Zbąszyńska	6036	Jezioro Bukowieckie 1		Michał Chudzicki
21.	CON	PLH080001	Dolina Leniwej Obry	lubuskie Bruzda Zbąszyńska	6039	Jezioro Bukowieckie 2		Michał Chudzicki
22.	CON	PLH080001	Dolina Leniwej Obry	lubuskie Bruzda Zbąszyńska	6040	Jezioro Bukowieckie 3		Michał Chudzicki
23.	CON	PLH100003	Lasy Spalskie	łódzkie Dolina Białobrzaska	6054	Lasy Spalskie - Brzustów		Tomasz Figarski
24.	CON	PLH100003	Lasy Spalskie	łódzkie Dolina Białobrzaska	6058	Lasy Spalskie - Spała		Tomasz Figarski
25.	CON	PLH100003	Lasy Spalskie	łódzkie Równina Piotrkowska	6059	Lasy Spalskie - Szczurek		Tomasz Figarski
26.	CON	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	4548	Balinka	Urszula Biereźnoj	Piotr Zabrocki
27.	CON	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	4559	Żyliń1	Urszula Biereźnoj	Wiktor Sławski
28.	CON	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	4560	Kozi_Rynek	Urszula Biereźnoj	Wiktor Sławski
29.	CON	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Równina Augustowska	4762	Żyliń2	Urszula Biereźnoj	Piotr Zabrocki
30.	CON	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie Kotlina Biebrzańska	4596	Grzędy1	Urszula Biereźnoj	Piotr Zabrocki
31.	CON	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie Kotlina Biebrzańska	4597	Grzędy2	Urszula Biereźnoj	Wiktor Sławski
32.	CON	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie Kotlina Biebrzańska	4598	Szorze	Urszula Biereźnoj	Wiktor Sławski
33.	CON	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie Kotlina Biebrzańska	4599	Laskowiec	Urszula Biereźnoj	Piotr Zabrocki
34.	CON	PLH220100	Klify Poddębskie	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4319	Orzechowo	Jakub Kazimierski	Tomasz Kowalczyk
35.	CON	PLH220100	Klify Poddębskie	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4320	Zapadłe	Jakub Kazimierski	Tomasz Kowalczyk
36.	CON	PLH260004	Ostoja Przedborska	świętokrzyskie Wzgórza Łopuszańskie	5323	Rezerwat Oleszno 1	Alojzy Przemyski	Daniel Kutera

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2018
37.	CON	PLH260004	Ostoja Przedborska	świętokrzyskie Wzgórza Łopuszańskie	5324	Rezerwat Oleszno 2	Alojzy Przemyski	Daniel Kutera
38.	CON	PLH260004	Ostoja Przedborska	świętokrzyskie Wzgórza Łopuszańskie	5325	Rezerwat Oleszno 3	Alojzy Przemyski	Daniel Kutera
39.	CON	PLH260004	Ostoja Przedborska	świętokrzyskie Wzgórza Łopuszańskie	5326	Rezerwat Oleszno 4	Alojzy Przemyski	Daniel Kutera
40.	CON	PLH260040	Lasy Cisowsko-Orłowińskie	świętokrzyskie Pogórze Szydłowskie	5165	Rezerwat Białe Ługi 1	Alojzy Przemyski	Daniel Kutera
41.	CON	PLH260040	Lasy Cisowsko-Orłowińskie	świętokrzyskie Pogórze Szydłowskie	5166	rezerwat Białe Ługi 2	Alojzy Przemyski	Daniel Kutera
42.	CON	PLH260040	Lasy Cisowsko-Orłowińskie	świętokrzyskie Pogórze Szydłowskie	5261	Rezerwat Białe Ługi 3	Alojzy Przemyski	Daniel Kutera
43.	CON	PLH260040	Lasy Cisowsko-Orłowińskie	świętokrzyskie Pogórze Szydłowskie	5322	Rezerwat Białe Ługi 4	Alojzy Przemyski	Daniel Kutera
44.	CON	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Pojezierze Wschodniosuwalskie	4234	Puszcza Romincka: Żytkiejmy	Maciej Szczygielski	Piotr Zabrocki
45.	CON	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4189	Puszcza Romincka: Goldap	Maciej Szczygielski	Wiktor Sławski
46.	CON	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4190	Puszcza Romincka: Budwiecie	Maciej Szczygielski	Piotr Zabrocki
47.	CON	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	4237	Puszcza Romincka: Bludzie	Maciej Szczygielski	Wiktor Sławski
48.	CON	PLH280029	Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej	warmińsko-mazurskie Wysoczyzna Elbląska	5286	Pagórki	Jakub Kazimierski	Mariusz Lewczuk
49.	CON	PLH280029	Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej	warmińsko-mazurskie Wysoczyzna Elbląska	5320	Przebyłowo	Jakub Kazimierski	Mariusz Lewczuk
50.	CON	PLH280029	Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej	warmińsko-mazurskie Wysoczyzna Elbląska	5321	Przybyłowo	Jakub Kazimierski	Mariusz Lewczuk
51.	CON	PLH280033	Warmińskie Buczyny	warmińsko-mazurskie Pojezierze Olsztyńskie	6045	Cerkiewnik 2		Wiktor Sławski
52.	CON	PLH280048	Ostoja Piska	warmińsko-mazurskie Kraina Wielkich Jezior Mazurskich	6055	Popielno 2		Piotr Zabrocki
53.	CON	PLH280048	Ostoja Piska	warmińsko-mazurskie Kraina Wielkich Jezior Mazurskich	6056	Popielno 1		Piotr Zabrocki
54.	CON	PLH300036	Zamorze Pniewskie	wielkopolskie Pojezierze Poznańskie	6033	Zamorze Pniewskie 1		Michał Chudzicki
55.	CON	PLH300036	Zamorze Pniewskie	wielkopolskie Pojezierze Poznańskie	6034	Zamorze Pniewskie 2		Michał Chudzicki

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2018
56.	CON	PLH300036	Zamorze Pniewskie	wielkopolskie Pojezierze Poznańskie	6035	Zamorze Pniewskie 3		Michał Chudziński
57.	CON	PLH320003	Dolina Grabowej	zachodniopomorskie Wysoczyzna Polanowska	5235	Wielkiń	Jakub Kazimierski	Tomasz Kowalczyk
58.	CON	PLH320007	Dorzecze Parsęty	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5307	Przystawy	Jakub Kazimierski	Tomasz Babiak
59.	CON	PLH320007	Dorzecze Parsęty	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5308	Sławno	Jakub Kazimierski	Tomasz Babiak
60.	CON	PLH320039	Jeziora Czaplinskie	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5446	Bielice	Tomasz Babiak	Tomasz Babiak
61.	CON	PLH320039	Jeziora Czaplinskie	zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5449	Jezioro Dębno	Tomasz Babiak	Tomasz Babiak
62.	CON	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Drawska	4179	Radęcin	Paweł Pawlaczyk	Radosław Parkola
63.	CON	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Drawska	5310	Kępsko	Jakub Kazimierski	Radosław Parkola
64.	CON	PLH320048	Diabelskie Pustacie	zachodniopomorskie Pojezierze Szczecińskie	5442	Płytnica na Wrzoścu	Tomasz Babiak	Tomasz Babiak
65.	CON	PLH320048	Diabelskie Pustacie	zachodniopomorskie Pojezierze Szczecińskie	5443	Przełęg	Tomasz Babiak	Tomasz Babiak
66.	CON			kujawsko-pomorskie Bory Tucholskie	6024	Radodzierz		Mariusz Lewczuk
67.	CON			kujawsko-pomorskie Bory Tucholskie	6025	Jasieniec		Mariusz Lewczuk
68.	CON			kujawsko-pomorskie Kotlina Grudziądzka	6026	Mątawa		Mariusz Lewczuk
69.	CON			lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	6062	Lasy Włodawskie - Kołacze		Tomasz Figarski
70.	CON			lubelskie Zakłęśność Sosnowicka	6060	Lasy Włodawskie - Krasówka		Tomasz Figarski
71.	CON			lubelskie Zakłęśność Sosnowicka	6061	Lasy Włodawskie - Ochodza		Tomasz Figarski
72.	CON			lubuskie Pojezierze Sławskie	6009	Kamienna 1		Tomasz Adamski
73.	CON			lubuskie Pojezierze Sławskie	6041	Kamienna 2		Tomasz Adamski
74.	CON			lubuskie Pojezierze Sławskie	6042	Kamienna 3		Tomasz Adamski

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2018
75.	CON			łódzkie Równina Piotrkowska	6043	Puszcza Pilicka - Tarnowska Wola		Tomasz Figarski
76.	CON			łódzkie Równina Piotrkowska	6047	Puszcza Pilicka - Wielka Wola		Tomasz Figarski
77.	CON			łódzkie Równina Piotrkowska	6053	Puszcza Pilicka - Mała Wola		Tomasz Figarski
78.	CON			mazowieckie Dolina Dolnego Bugu	4218	Puszcza Kamieniecka: Szumin	Maciej Szczygielski	Maciej Szczygielski
79.	CON			mazowieckie Dolina Dolnej Narwi	4471	Puszcza Biała - Pułtusk	Maciej Szczygielski	Maciej Szczygielski
80.	CON			mazowieckie Międzyrzecze Łomżyńskie	4309	Puszcza Biała - Wiśniewo	Maciej Szczygielski	Maciej Szczygielski
81.	CON			mazowieckie Międzyrzecze Łomżyńskie	4322	Puszcza Biała - Tuchlin	Maciej Szczygielski	Maciej Szczygielski
82.	CON			mazowieckie Międzyrzecze Łomżyńskie	4356	Puszcza Biała - Przyjmy	Maciej Szczygielski	Maciej Szczygielski
83.	CON			mazowieckie Równina Wołomińska	4228	Puszcza Kamieniecka: Brzuza-Łosiewice	Maciej Szczygielski	Maciej Szczygielski
84.	CON			mazowieckie Równina Wołomińska	4231	Puszcza Kamieniecka: Szynkarzyzna	Maciej Szczygielski	Maciej Szczygielski
85.	CON			mazowieckie Równina Wołomińska	4232	Puszcza Kamieniecka: Zagrodniki	Maciej Szczygielski	Maciej Szczygielski
86.	CON			podlaskie Równina Augustowska	4561	Białobrzegi_Puszcza Augustowska	Urszula Biereżnoj	
87.	CON			pomorskie Równina Sławieńska	5091	Olszynka	Jakub Kazimierski	Tomasz Kowalczyk
88.	CON			pomorskie Równina Sławieńska	5232	Kozłówek	Jakub Kazimierski	Tomasz Kowalczyk
89.	CON			pomorskie Równina Sławieńska	5233	Oblężę	Jakub Kazimierski	Tomasz Kowalczyk
90.	CON			pomorskie Wysoczyzna Damnicka	4968	Karczino	Jakub Kazimierski	Tomasz Kowalczyk
91.	CON			pomorskie Wysoczyzna Polanowska	5234	Chorów	Jakub Kazimierski	Tomasz Kowalczyk
92.	CON			pomorskie Wysoczyzna Polanowska	5236	Barcino	Jakub Kazimierski	Tomasz Kowalczyk
93.	CON			warmińsko-mazurskie Pojezierze Mrągowskie	6057	Karwie		Piotr Zabrocki

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

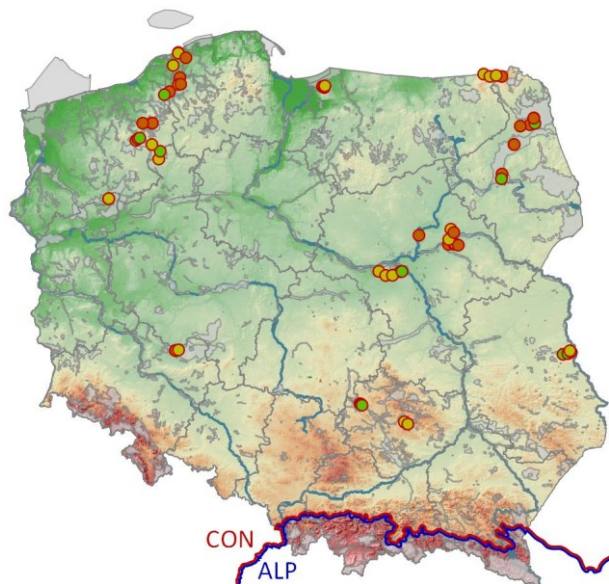
3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2013-2014	2016-2018
94.	CON			warmińsko-mazurskie Pojezierze Olsztyńskie	6044	Cerkiewnik 1		Wiktor Sławski
95.	CON			warmińsko-mazurskie Równina Mazurska	6046	Występ		Wiktor Sławski
96.	CON			warmińsko-mazurskie Wysoczyzna Elbląska	5319	Ogrodniki	Jakub Kazimierski	Mariusz Lewczuk
97.	CON			wielkopolskie Pojezierze Poznańskie	6030	Kikowo 1		Michał Chudzicki
98.	CON			wielkopolskie Pojezierze Poznańskie	6031	Kikowo 2		Michał Chudzicki
99.	CON			wielkopolskie Pojezierze Poznańskie	6032	Kikowo 3		Michał Chudzicki
100.	CON			zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5444	Łączno	Tomasz Babiak	Tomasz Babiak
101.	CON			zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5447	Misiołki	Tomasz Babiak	Tomasz Babiak
102.	CON			zachodniopomorskie Pojezierze Drawskie	5448	Krosino	Tomasz Babiak	Tomasz Babiak

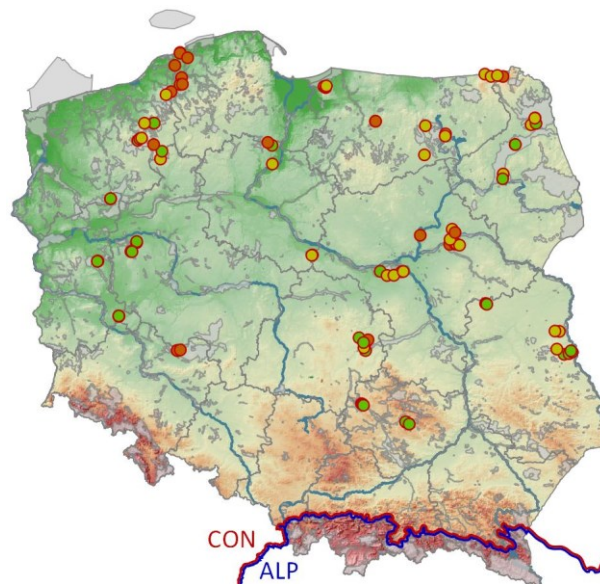
WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO OLSY (*CARICI ELONGATAE-ALNETUM*) 91XX

Ryc. 1 Rozmieszczenie i ocena ogólna stanowisk siedliska 91XX w latach 2013-2014

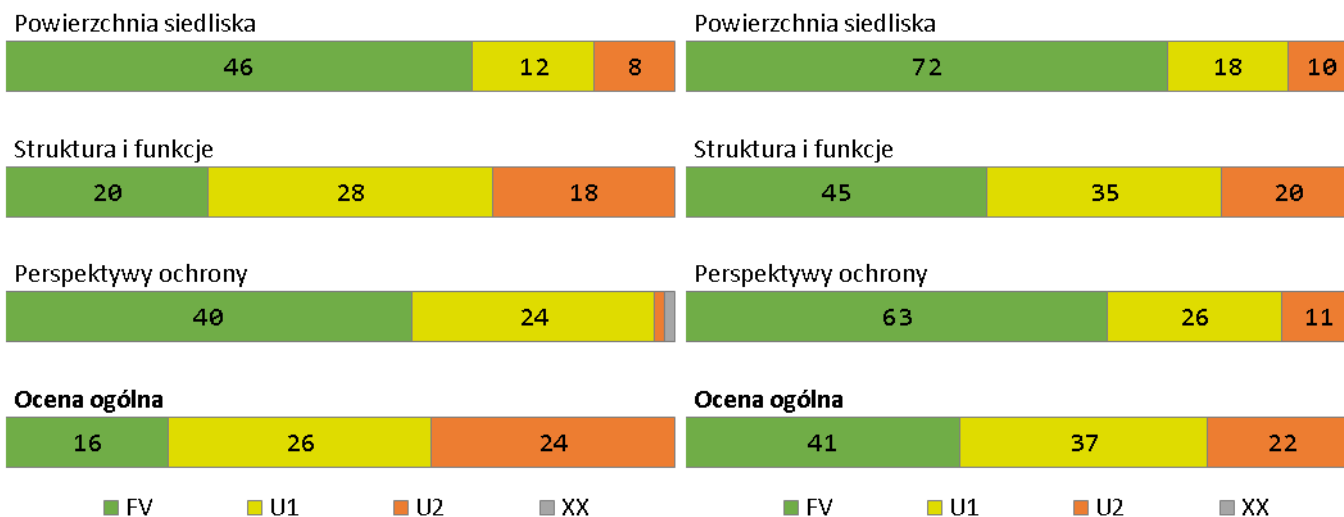

Ryc. 2 Rozmieszczenie i ocena ogólna stanowisk siedliska 91XX w latach 2016-2018

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

REGION KONTYNENTALNY

Ryc. 3 Oceny parametrów na stanowiskach siedliska 91XX w latach 2013-2014 w regionie kontynentalnym
Ryc. 4 Oceny parametrów na stanowiskach siedliska 91XX w latach 2016-2018 w regionie kontynentalnym

1. Powierzchnia siedliska

Powierzchnia siedliska w skali regionu kontynentalnego może być uznana za stabilną i w większości przypadków nie podlega zagrożeniom związanym z przekształceniami lub antropogeniczną fragmentacją. Większość stanowisk otrzymała obecnie ocenę FV (72%), a w przypadku obszarów Natura 2000 nawet 82%. Przy ocenie parametru należy brać pod uwagę fakt, że stosunkowo niewielka powierzchnia części płatów siedliska wynika z naturalnej sytuacji siedliskowej, hydrologicznej i topograficznej, która warunkuje możliwości wykształcania się siedliska olsów w ściśle określonych warunkach, a systemy rowów odwadniających w dużej mierze nie podlegają konserwacji i ustaje ich negatywny wpływ. Wydaje się, że ocena parametru nie jest związana z położeniem siedliska na terenie kraju.

2. Specyficzna struktura i funkcje

Parametr ten jest bardzo zróżnicowany, uwzględniający szereg wskaźników, w tym kardynalnego, który wprost determinuje przyznawane oceny. W sumarycznej ocenie dość znaczący udział mają oceny U1 i U2, choć ma miejsce zauważalna poprawa w stosunku do ocen dokonanych przed pięciu laty. Ponadto ocena wypada jeszcze lepiej

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 91XX, cała Polska - podsumowanie

w obszarach Natura 2000, spośród których do stanu FV zakwalifikowano 55% obszarów, a stanu U2 nie odnotowano. Ogólnie ocenę parametru „struktura i funkcje” należy ocenić jako zadowalającą, z tendencją do poprawy, przy czym odzwierciedla ona główne zagrożenia dla siedliska, które mogą stać na przeszkodzie w jego zachowaniu. Kluczowym elementem są tu warunki wodne, których pogorszenie pociąga za sobą cały szereg następstw obniżających jakość siedliska i możliwość spełniania przez nie rozlicznych funkcji – biocenotycznych, ekosystemowych i krajobrazowych. Ocena parametru nie jest związana z położeniem siedliska na terenie kraju. Determinowana jest raczej uwarunkowaniami lokalnymi w tym stanie infrastruktury melioracyjnej.

3. Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony dla siedliska kształtują się generalnie korzystnie. Struktura ocen parametru jest stabilna w kolejnych cyklach monitoringowych, choć na części stanowisk, na których powtórzono badania, zanotowano pogorszenie oceny. Wynika to z odnotowanych zagrożeń i oceny poprzedniego parametru (i związanego z nim wskaźnika kardynalnego), co po części zdeterminowane było specyficznymi warunkami pogodowymi w 2018 r. (bardzo suchy rok). Ocena parametru nie jest związana z położeniem siedliska na terenie kraju, a przede wszystkim uwarunkowaniami lokalnymi w tym stanie infrastruktury melioracyjnej.

4. Ocena ogólna

Podsumowując wyniki monitoringu należy stwierdzić, że siedlisko lasów bagiennych (olsów) jest w regionie kontynentalnym szeroko rozprzestrzenione, a jednocześnie bardzo różnie wykształcone – od typowych olsów począwszy na podmokłych „lasach z olszą” skończywszy. W 2018 r. wyniki oceny były następujące: FV - 41%, U1 – 37%, U2 – 22% (odpowiednio, 41%, 37% i 22%). Odnotowano jednak zauważalną poprawę oceny ogólnej po pięciu latach (na powtórnie monitorowanych 64 stanowiskach), która pokazała że na 19 stanowiskach stan uległ poprawie (w tym na trzech o dwa stopnie), a na 8 stanowiskach – pogorszeniu. O pogorszonych ocenach na części stanowisk decydował przede wszystkim parametr „specyficzna struktura i funkcje”, który ujmował wskaźnik kardynalny („warunki wodne”) oraz specyficzna aura roku 2018. Można zakładać, że ocena wypadła by lepiej, gdyby był to rok o korzystniejszych warunkach wilgotnościowych. Ponadto lepiej wyglądała sytuacja w obszarach Natura 2000, gdzie do stanu FV zakwalifikowano 55% obszarów, U1 – 41%, a XX – tylko 4%. Ogólnie ocenę stanu siedliska olsów 91XX można uznać za zadowalającą, z tendencją do poprawy, o ile uda się stopniowo wyeliminować zidentyfikowane główne zagrożenia.

Ocena parametrów dla regionu kontynentalnego:

- Parametr „Powierzchnia siedliska” – ocena FV
- Parametr „Specyficzna struktura i funkcje” – ocena U1
- Parametr „Perspektywy ochrony” – ocena FV
- Ocena ogólna – U1.